

scan

2/2022
XXXII

ČASOPIS FAKULTNÍ NEMOCNICE A LÉKAŘSKÉ FAKULTY V HRADCI KRÁLOVÉ

OBSAH ČÍSLA

- 3** EDITORIAL
- 4** SLOVO ŘEDITELE
- 4** OCENĚNÍ PRO Mgr. DVOŘÁČKOVOU
- 5** SLOVO DĚKANA
- AKTUÁLNĚ**
- 6** TRANSFUZNÍ ODDĚLENÍ FN HK
- 8** REKTORSKÝ SPORTOVNÍ DEN
- 9** KONCEPCE ZDRAVOTNICTVÍ KHK
- 13** NOVÍ VEDOUcí PRACOVNÍCI
- 14** RUN FOR LIFE, CULTURY DAY
- VĚDA A VÝZKUM**
- 15** ROKITANSKÉHO DEN 2022
- 16** 23. SEMINÁŘ MLADÝCH PATOLOGŮ V LITOMYŠLI
- 17** TRANSFER TECHNOLOGIÍ VE FN HK
- 18** JMENOVACÍ A HABILITAČNÍ ŘÍZENÍ
- 19** TÝDEN MOZKU V HRADCI KRÁLOVÉ
- 20** OHLÉDNUTÍ ZA 27. ROČNÍKEM GERONTOLOGICKÉHO KONGRESU
- 21** NÁVŠTĚVA CHAIM SHEBA MEDICAL CENTER A SACKLER FACULTY OF MEDICINE, TEL AVIV UNIVERSITY
- 23** PROGRAM MOBILITY – STÁŽ NA BOLOŇSKÉ UNIVERZITĚ
- INFORMACE, ZAJÍMAVOSTI**
- 24** PÉČE O ZAMĚSTNANCE FN HK
- 25** HLEDÁ SE LÉKAŘ
- 26** ABSOLVENTI LÉKAŘSKÝCH FAKULT
- 27** CESTY MĚSTA 2
- 28** SOCIÁLNĚ ZDRAVOTNÍ A LÉKAŘSKÁ PÉČE ZA PRVNÍ REPUBLIKY
- 30** HRADEC KRÁLOVÉ VE FOTOGRAFIÍCH
- 32** ZA VIKTOREM DYKEM NA JADRANSKÝ OSTRŮVEK LOPUD
- 34** ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA PŘI FN

Vážení čtenáři Scanu,

všichni se jistě těšíme na blížící se dobu letních dovolených, která by snad již na rozdíl od dvou předchozích let měla proběhnout v relativně normálním režimu. Nicméně mám dojem, že to, co snížilo zájem o problematiku Covidu, bylo rozpoutání války na Ukrajině. Covid zatím stále je a už se asi navždy stal součástí našeho života stejně jako jiná virová onemocnění vyvolávající pravidelné epidemie. A právě souběh těchto dvou skutečností, jejichž existenci jsme si ještě před dvěma a půl lety vůbec nedokázali představit, dnes velmi negativně ovlivňuje náš každodenní život. Z tohoto pohledu je nutné konstatovat, že nikdo z nás dnes netuší, co nás ještě čeká. Zatím můžeme jen doufat, že se nastupující energetická krize nějak vyřeší, což ale asi nebude možné jinak, než na základě dohody válčících států. Další, pro mě naprosto nečekanou informací, byla právě dnes, kdy píšu svůj příspěvek, rezignace ministra školství, mládeže a tělovýchovy, a v té souvislosti uváděné skutečnosti o těsné provázanosti politiky a ekonomiky. Tato negativní „mediální masáž“, které jsme v posledních letech všichni vystaveni, představuje obrovskou zátěž pro psychiku spojenou s obavami z toho, co bude dál. Proto je potřeba, abychom si teď alespoň na chvíli od všeho odpočinuli a nabrali síly pro nové výzvy, které nás do budoucna jistě čekají.

Nyní tedy k vlastnímu obsahu časopisu. Zde bych chtěl čtenáře kromě jednotlivých článků upozornit na Sloupek děkana LF, ve kterém se pan děkan věnuje projektu dostavby resp. výstavby nového projektu kampusu, který bude navazovat jak na první budovu, která slouží výuce již od roku 2015, tak na stávající pracoviště FN HK. Je bohužel smutnou skutečností, že tato složitá doba novým projektům nepřeje, ale určitou nadějí do budoucna by snad mohla být již dokončená projektová příprava a rovněž nastávající předsednictví České republiky v rámci EU, které by snad mohlo přispět k podpoře tohoto nesporně žádoucího a ambiciózního projektu propojujícího vědu, výzkum a výuku v Hradci Králové.

V rámci představení pracovišť se v tomto čísle věnujeme novému Transfuznímu oddělení FN, které poskytuje služby již déle než rok a jeho výstavba zasáhla velmi významně přímo do centra areálu FN HK. Druhým dílem pokračujeme v publikaci materiálu o dalším plánu vývoje zdravotnictví v Královéhradeckém kraji, který nám byl nabídnut doc. Hegerem. V rámci odborných akcí se vracíme k průběhu letošního Rokitsanského dne a Gerontologického kongresu, zajímavou akcí byl i Týden mozku. Dalším zajímavým projektem, o kterém přinášíme informaci, je akce Hledá se lékař, který spustila LF v lednu tohoto roku a který si klade za cíl motivovat nadějně studenty ke studiu medicíny. Nechybí i zajímavý cestopis a tradiční seriály připravované ve spolupráci s pracovníky Muzea východních Čech. Věřím, že každý z čtenářů si opět pro sebe zajímavý článek v rámci tohoto čísla najde.

Za redakci doufám, že Vás tedy obsah časopisu zaujme a že nám do budoucna zachováte přízeň. Pokud s námi budete chtít spolupracovat formou dodání příspěvků nebo máte návrhy pro další zlepšení, budeme za to rádi.

S přáním úspěšného odpočinku po náročné práci

prof. Vladimír Maisnar

Foto přední strana: Jak vyrůstala nová budova Transfuzního oddělení ve FN HK. Foto – archiv Transfuzního oddělení, více viz článek str. 6–8

Zadní strana: Pozvánka na Východočeský výtvarný salon 2022 – výstavu můžete navštívit celé léto v budově Na Hradě

scan

Časopis Fakultní nemocnice a Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové

Ročník XXXII (2022), č. 2
MK ČR E 11425 • ISSN 1211-295X

Časopis SCAN založil a v letech 1991–2005 byl jeho vedoucím redaktorem PhDr. Vladimír Panoušek. Šéfredaktor: prof. MUDr. Vladimír Maisnar, Ph.D., MBA, editorka: Mgr. Iveta Juranová.

Adresa redakce:
maisnar@fnhk.cz; juranova@fnhk.cuni.cz

Redakční rada: PhDr. J. Bavor, prof. MUDr. RNDr. M. Červinka, CSc., prof. MUDr. J. Mandák, Ph.D., prof. MUDr. V. Maisnar, Ph.D., MBA, prof. MUDr. V. Palička, CSc., dr.h.c. Ing. P. Sedlářová, Bc. J. Sochor, prof. MUDr. I. Šteiner, CSc., prof. MUDr. P. Žáček, Ph.D.

Vydává FN HK a LF UK HK jako čtvrtletník v Naladatelství ATD Miroslav Všečeka, Dvůr Králové nad Labem (atd.hk@seznam.cz, tel. 774 167 245) Vyrobitel tiskárna V&H Print Hlávko s. r. o.

(Elektronickou verzi časopisu - eScan - naleznete na webových stránkách Lékařské fakulty v Hradci

Králové na adrese <https://www.fnhk.cuni.cz/e-SCAN/>; archiv časopisu je zveřejněn na webových stránkách Fakultní nemocnice na adrese <http://fnhk.cz> v kapitole O fakultní nemocnici a <http://fnhk.cuni.cz> v kapitole Informační služby – Časopisy a www.facebook.com/Scan.casopis.FNHNK.LFHK)

Pokyny pro autory: Text příspěvku odevzdávejte elektronicky, zpracovaný v editoru Microsoft Word. Doprovodný obrazový materiál nevládejte do textu, ale posílejte samostatně.

Kontaktní adresy:
maisnar@fnhk.cz; juranova@fnhk.cuni.cz

Vážený přítel,
končil jsem minulý text se slovy, že doufám, že „příště už budu moci psát v optimističtějším duchu, že se konečně nadechneme, že se budeme moci zabývat medicínou a rozvojem Fakultní nemocnice“.

Je a není to pravda. Ubylo nemocných s COVID-19 – ale ti kteří tady zůstávají a jejichž stav vyžaduje hospitalizaci, jsou obvykle těžce nemocní, i z jiných důvodů je péče o ně náročná. Naštěstí jich není mnoho, ale naplňuje se předpověď, že „se s COVIDem budeme muset naučit žít“, že se bude objevovat ve větších či menších vlnách. Přidruží se k ostatním problémům, které máme, respektive které mají naši pacienti. Zatím to zvládáme a doufám, že nepřijde žádná další masivní vlna.

Již minule jsem reagoval na válečné napadení Ukrajiny. Vlna uprchlíků s sebou samozřejmě nese i zdravotní problémy. Zřídili jsme místa, kde se mohou ukrajinští uprchlíci se svými problémy přihlásit a poskytujeme jim standardní péči. I zde se naštěstí nepohybujeme ve velkých číslech, byť některá onemocnění jsou vážná. Dosud našimi ambulancemi prošlo asi 600 ukrajinských uprchlíků s nejrůznějšími potížemi – od akutní bolesti zubů až po porody, ale také onkologická onemocnění. Zvládáme to. Zvládáme to nejen personálně, ale i medicínsky. To vyžaduje objasnění: pochopitelně zvládáme medicínsky, o tom není pochyb. Mám na mysli to, že i onkologicky nemocní Ukrajinci, kteří mnohdy přicházejí se svou zdravotní dokumentací, byli už na Ukrajině léčeni prakticky v souladu s evropskými doporučeními a my ve většině případů v léčbě vlastně pokračujeme. Nehrozí ani to, čeho se někteří obávali (lidsky i odborně) – nenasazujeme léčbu, která by nemohla pokračovat po jejich případném návratu domů. Počet hospitalizací ukrajinských občanů v květnu řádově vyrovnal počet hospitalizovaných pacientů s COVIDem – v obou skupinách jde o 10–15 osob, tedy nic extrémního.

Co však musím zmínit je to, o čem jsem psal už minule. Jsme unavení. Ty dva roky obrovského vypětí a zátěže se nepochybně podepsaly na psychice našich zaměstnanců. Znovu musím opakovat, a opakovat s hrdostí, že všichni podali neskutečný výkon. Ale ta únava přichází. Přitom potřebujeme dohánět to, co nám situace minulých měsíců a let neumožnila. Nemůžeme mít mnohaměsíční objednávací doby na některé výkony. Potřebujeme zrychlit – a to je v diskrepanci se zmíněnou únavou, s nezbytností dočerpát dovolenou a nabrat nové síly. Myslím, že psychika bude to, čemu se musíme věnovat. Přicházející léto k tomu dává dobrou příležitost. Tak ji využijme, odpočijme si a naberme nové síly.

Užijte si léto!

Vladimír Palička

Ocenění pro Mgr. Dvořáčkovou

Čestné ocenění za celoživotní dílo v ošetrovatelství získala zástupkyňe náměstkyně pro ošetrovatelskou péči Fakultní nemocnice Hradec Králové Mgr. Ivana Dvořáčková, Ph.D. Předání ocenění bylo součástí finálového večera 21. ročníku soutěže Sestra roku. Soutěž je každoročně koncipována jako poděkování sestřím a dalším nelékařským pracovníkům za jejich mimořádnou a zodpovědnou práci.

„Ocenění si velmi vážím a děkuji za něj. Cítím ale, že je to uznání i práce mých kolegů a kolegyní, se kterými spolupracuji, zejména i práce sester a dalších nelékařů, kteří za poslední dva roky poskytovali fyzicky i psychicky náročnou odbornou péči o pacienty, a to nejen o pacienty s COVID-19,“ uvedla Mgr. Dvořáčková.

Mgr. Ivana Dvořáčková, Ph.D. se ve Fakultní nemocnici podílí na odborné garanci ošetrovatelské péče na klinikách nemocnice, provádí auditní a kontrolní činnost a je zapojena do mnoha projektů a aktivit. Má také dlouholeté zkušenosti s výukou studentů na Vyšší odborné škole zdravotnické Hradec Králové a Lékařské fakultě v Hradci Králové Univerzity Karlovy, kde je garantkou výuky několika předmětů. Je také autorkou řady odborných publikací a má za sebou bohatou přednáškovou činnost.

Téměř od samého začátku se podílí na organizaci Královéhradeckých ošetrovatelských dnů, je také dlouholetou a aktivní členkou České asociace sester, a to již od roku 1998. Od roku 2005 pracuje ve výboru ČAS region Hradec Králové a od roku 2009 zastává post místopředsdkyně. V roce 2008 byla jmenována soudním znalcem pro obor ošetrovatelství a vede pracovní skupinu soudních znalců při prezidiu ČAS. Mgr. Dvořáčková získala Čestné ocenění za celoživotní dílo v ošetrovatelství od redakce časopisu Zdravotnictví a medicína společně s Idou Jarošovou z ortopedicko-traumatologického oddělení Nemocnice AGEL Nový Jičín. Oceněny byly také sestry v kategoriích sestra v přímé ošetrovatelské péči a sestra v managementu a vzdělávání, více informací o soutěži je možné získat na www.soutez-sestraroku.cz.

Bc. Jakub Sochor
specialista PR a marketingu FN HK

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, jedním ze strategických plánů a klíčových aktivit naší fakulty je dostavba „Vzdělávacího a výzkumného centra Univerzity Karlovy v Hradci Králové“, společného vysokoškolského kampusu Lékařské fakulty a Farmaceutické fakulty. Nový kampus má za cíl vyřešit nedostatek adekvátních prostor k zajištění kvalitní moderní výuky, vědy a výzkumu obou institucí. Tento projekt umožňuje optimální prostorové i organizační propojení pracovišť obou fakult mezi sebou, s přímým napojením na Fakultní nemocnici Hradec Králové. V blízkém sousedství je také sídlo Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany, významného partnera obou fakult. V jedné lokalitě se tak rodí jedinečné centrum pro výuku a výzkum v oblasti lékařství, farmacie a biomedicínských věd, usnadňující bezprostřední propojení teorie s praxí.

Iniciální úspěšnou fází projektu byla výstavba první budovy kampusu, která byla otevřena v roce 2015. V této budově, stojící na pozemku po levé straně při vjezdu do hlavní brány Fakultní nemocnice, jsou 2 kompletní pracoviště Lékařské fakulty a 2 pracoviště Farmaceutické fakulty, posluchárny, seminární místnosti, laboratoře a technické zázemí.

Následnou fází projektu měla být dostavba několika dalších budov ve stejné lokalitě. Bohužel díky řadě omylů, pochybení a neshod došlo k významné časové prodlevě, a nakonec k zastavení projektu. Právní důsledky jsou řešeny dodnes.

Bezodkladně však byla zahájena intenzivní jednání o možnosti pokračování projektu, vedoucí ve finále k rozhodnutí o dalším postupu. Byla vysoutěžena renomovaná architektonická kancelář, která po mnoha diskuzích, výměnách názorů a upřesňujících jednáních navrhla projekt, zcela odlišný od předchozího návrhu.

Nový návrh sestává ze 2 budov, funkčně propojených navzájem, a současně propojených koridory s budovou již stojící a dále s Bedrnovým chirurgickým pavilonem. Hlavní a dominantní budovou projektu se stane Budova fakult, ve které budou logicky umístěna pracoviště obou institucí, přednáškové a seminární místnosti, laboratoře a řada dalších provozů. Pod celou touto budovou je počítáno s podzemním parkovištěm. Funkčně i stavebně bude tato budova navázána na Centrální budovu, ve které je počítáno s posluchárnami, univerzitní knihovnou, kancelářemi, stravovacími, reprezentativními a odpočinkovými prostory, a také s vedením a administrativou obou fakult. Obě budovy budou spojeny v jeden funkční celek. V projektu je počítáno s použitím nejmodernějších technologií, odpovídajících současným trendům s vysokými ekologickými a bezpečnostními nároky.

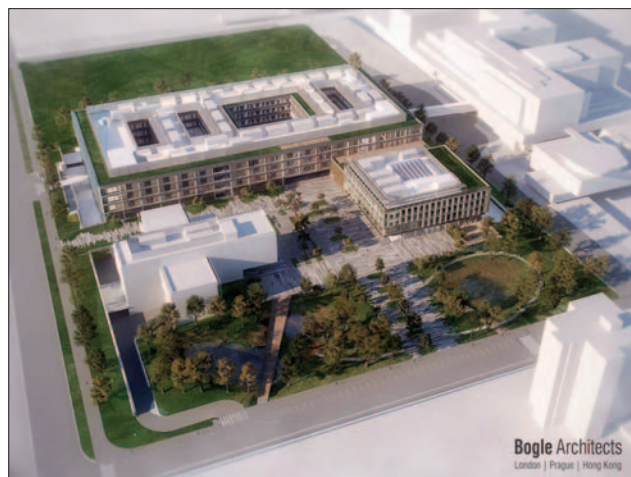
Bohužel, vzniklé časové prodloužení způsobené řešením konfliktů první projektové fáze znemožnilo získat původně slíbenou finanční dotaci z Operačního programu věda, výzkum a vzdělávání.

Nad financováním zamýšleného projektu, resp. jeho navazující fáze tak vznikl zásadní otazník či spíše vykřičník. Hledání finančních zdrojů k pokrytí miliardových částek je v dnešní době pochopitelně velkým problémem. Nekonečná série setkání a vyjednávání na všech možných úrovních, řada

neuskutečněných slibů, a především neuvěřitelné množství objektivních překážek a komplikací, způsobených nečekanými událostmi u nás, v Evropě i ve světě znemožňuje jednoduché řešení.

Nakonec bylo na nejvyšších postech rozhodnuto o rozdělení financování dostavby ze 2 dotačních programů. Centrální budova bude financována z dotace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Částka je již dokonce blokována k tomuto účelu. Její uvolnění je ale fixováno na získání finanční dotace i na Budovu fakult. Postavit budovy odděleně, samostatně totiž technicky nelze.

K financování Budovy fakult byly určeny evropské dotace z Národního plánu obnovy, do kterého byl náš projekt zařazen a následně potvrzen Evropskou komisí, spolu s projekty na výstavbu pražského kampusu Albertov a budovy brněnské farmaceutické fakulty. Nesrovnalosti ve výkladu evropských dotačních podmínek a nejasnosti principů plnění však zdržely vládu České republiky v rozhodnutí k vypsání tohoto dotačního programu. Ke složitosti situace také přispělo nebývalé zdražování služeb a materiálů ve stavebnictví, a především současná politická situace v Evropě. Financování našeho projektu tak stále není definitivní. Přesto nás poslední vývoj opět naplňuje mírným optimismem.

Bez ohledu na nejistotu ve financování však práce na projektu pokračují stále vysokým tempem. Pravidelná jednání realizačního týmu, architektů a odborníků-specialistů, spolu s vedením Univerzity i politickou reprezentací města, kraje a dotčených ministerstev posouvají proces plánování i výstavby stále vpřed. Díky tomu již bylo dosaženo několika zásadních a rozhodujících milníků. Byla dokončena nejdůležitější část projektové dokumentace a její finální verze získala pravomocné stavební povolení, kterému předcházelo i získání pravomocného územního rozhodnutí. V současné době tak mohou být připravovány výzvy na výběrová řízení stavebního dozoru a zhotovitele stavby.

Věřím proto, že přes všechny těžkosti bude nakonec projekt dokončen a budeme moci zahájit činnost v moderních prostorách nových budov Univerzity Karlovy, Lékařské a Farmaceutické fakulty v Hradci Králové. Obě fakulty i celá Univerzita Karlova by si tento počín zcela jistě zasloužily.

Termín dokončení projektu, výstavby a otevření kampusu je plánován na první pololetí roku 2026.

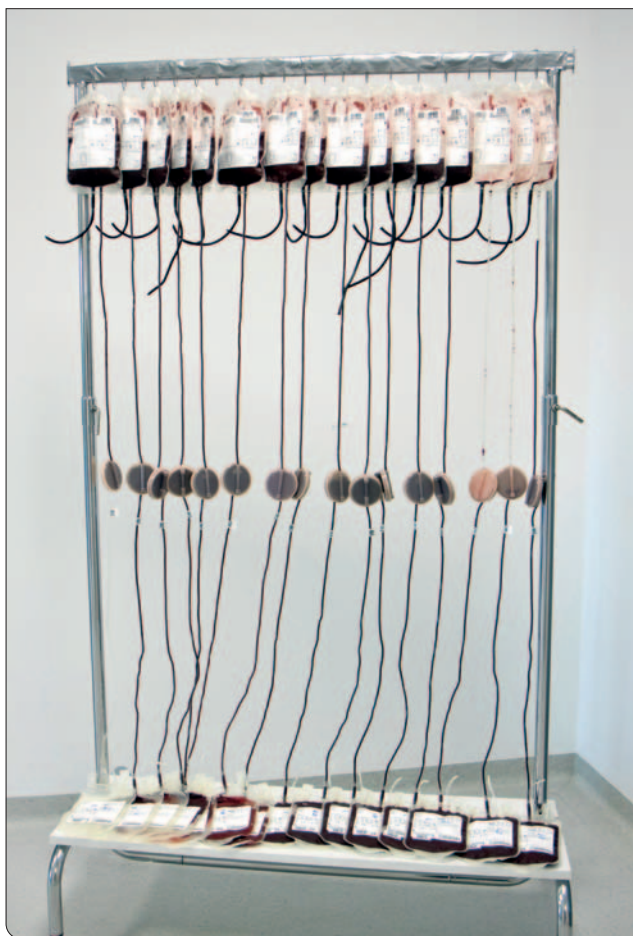
Jiří Mandák

Transfuzní oddělení FN HK aneb co se děje za zdmi nové budovy?

Transfuzní oddělení Fakultní nemocnice Hradec Králové (TO) vyrábí, vydává a distribuuje transfuzní přípravky, poskytuje široké spektrum laboratorních vyšetření a provádí léčebné výkony.

Výroba transfuzních přípravků zahrnuje celé spektrum na sebe navazujících činností. Prvním krokem jsou odběry krve a krevních složek dárčům (odběry plné krve nebo odběry pomocí přístrojů – separátorů), následuje zpracování odebrané krve, její vyšetření, propuštění přípravků a jejich skladování. Do výrobních postupů patří také odběry a zpracování krve pro účely autotransfuze pacientům před plánovanou operací, odběry krve pacientům Oční kliniky pro výrobu autologních očních kapek a zpracování mononukleárních buněk pro pacienty 4. interní hematologické kliniky.

V laboratořích TO se vyšetřují krevní skupiny, podskupiny a protilátky červených i bílých krvinek a krevních destiček, provádějí se zkoušky slučitelnosti, vyšetření pro registraci dárce krevtvořných buněk a testy pro posouzení shody mezi dárce a příjemcem pro transplantaci krevtvořných buněk

Deleukotizace

a orgánů. Pro laboratorní testování jsou využívány jak sérologické metody, tak i metody PCR. Léčebné výkony zahrnují venepunkce a léčebné erythrocytaferézy, např. pro pacienty s polycytemií nebo s patologickým hromaděním železa v organismu.

Na transfuzním oddělení pracuje celkem 67 zaměstnanců, z toho je 24 laborantek, 16 sester, 10 sanitářek a sanitářů, 7 lékařek a lékařů, kteří se dělí o 5 úvazků, 7 administrativních pracovníků a 3 VŠ nelékařky.

Historie transfuzního oddělení

V roce 1948 byla v rámci chirurgické kliniky zřízena malá krevní banka, kde se odebírala krev příbuzným operovaným. Na podzim roku 1948 byla v Československé republice zřízena Národní transfuzní služba, jejímž úkolem bylo mimo jiné vybudovat síť zařízení transfuzní služby. Krajská transfuzní stanice naší nemocnice byla oficiálně zřízena a otevřena v prosinci 1948 jako druhá v ČSR. V průběhu historie se měnil název našeho oddělení z Krajské transfuzní stanice, přes Krajské transfuzní oddělení KÚNZ až po dnešní Transfuzní oddělení FN HK. Předchozími primáři transfuzního oddělení byli MUDr. Karel Hejna (1948–1976) a MUDr. Jiří Rondiak (1977–2002).

Od svého založení sídlilo TO v centru nemocničního areálu v přízemní budově č. 13. S rozvojem činností TO byly v areálu nemocnice postupně zřizovány detašované laboratoře, např. mikrobiologická laboratoř na dnešní Klinice infekčních nemocí pro testování syfilis a HBsAg u dárce krve (60. léta, vedoucí PhMr. Milan Dvořáček), HLA laboratoř na I. interní klinice (budova dnešní Neurologické kliniky) pro vyšetřování leukocytových antigenů jako podpora vznikajícího transplantáčnického programu nemocnice (1972, vedoucí MUDr. Eva Erbenová) nebo imunohepatologická laboratoř v Bedrnově pavilonu pro zajištění imunohepatologických vyšetření pacientů operovaných v mimotělním oběhu na Kardiochirurgické klinice (1985).

V roce 1989 se provoz transfuzního oddělení rozšířil do zrekonstruované budovy č. 19 (bývalý Lékařský dům s jeslemi), současně do ní byly přesunuty všechny detašované laboratoře. Rok 1991 přinesl revoluční změnu ve způsobu odběru krve a krevních složek, odběry do skleněných lahví byly nahrazeny odběry do plastových vaků, v roce 1992 bylo ve zrekonstruované původní budově č. 13 otevřeno plazmaferetické centrum, ve kterém byly zahájeny odběry plazmy, trombocytů a erytrocytů pomocí automatických přístrojů – separátorů. Současně byly se zahraničními partnery uzavřeny první smlouvy na zpracování odebrané plazmy a na dodávky krevních derivátů (albuminu, koagulačních faktorů a imunoglobulinů) do nemocnice. V roce 1998 byl uveden do provozu ozařovač transfuzních přípravků.

Odběrový sál

Narůstající požadavky legislativy, kontrolních orgánů a zpracovatelů plazmy vyvolaly vznik samostatné kontrolní laboratoře TO (1996), akreditaci dle ČSN EN ISO 9001 (2002 jako 2. transfúzní oddělení ČR) a akreditaci HLA laboratoře dle ČSN EN ISO 15189 (2013).

Historicky poslední a současně nejviditelnější změnou se stala výstavba nové budovy transfúzního oddělení. Na místě starého objektu transfúzního oddělení (č. 13), který byl zbourán v srpnu 2019 během 5 dnů, vyrostla od srpna 2019 do prosince 2020 moderní čtyřpodlažní budova, která splňuje veškeré požadavky kladené na moderní transfúzní oddělení. Provoz v nové budově TO (č. 13) byl zahájen 11. prosince 2020. Vyklizená nadbytečná budova č. 19 byla na jaře 2021 zbourána, na jejím místě vznikla parková úprava s parkovacími místy. Nová budova s červenou kapkou na fasádě se stala ozdobou centrální části areálu fakultní nemocnice.

V poslední době dosáhlo TO několika priorit. V roce 2011 zavedlo jako první transfúzní oddělení v ČR povinnou deleukotizaci všech transfúzních přípravků, od června 2018 zavedlo ve spolupráci se ZZS KHK a KUM výdej transfúzních přípravků (erytrocyty a plazmu) do vrtulníku ZZS. V květnu 2020 byla zahájena výroba deleukotizované plně krve pro univerzální podání, od června 2020 jsou 2 jednotky plně krve transportovány vrtulníkem ZZS, kde jsou připraveny k přednemocničnímu podání pacientům s masivním krvácením.

Co se děje s odebranou krví

Každoročně je na transfúzním oddělení provedeno více než 17 tisíc odběrů plně krve a 16 tisíc aferetických odběrů (plazmaferéz, trombocytferéz, erytrocytaferéz a kombinovaných odběrů). Odběrem celý proces výroby transfúzních přípravků teprve začíná. Plnou krev je třeba zpracovat a rozdělit na jednotlivé složky. Po jednohodinové klidové fázi se vaky s plnou krví centrifugují ve velkoobjemových centrifugách, kde dojde na základě rozdílných hmotností jednotlivých složek k rozdělení krve na erytrocyty, plazmu a tzv. buffy-coat, který obsahuje leukocyty a trombocyty. Erytrocyty a plazma se pomocí hadiček přepustí do satelitních vaků, buffy-coat se využije pro výrobu trombocytového přípravku. Následujícím krokem je odstranění leukocytů z přípravků, kdy se průchodem přes deleukotizační filtr sníží obsah leukocytů o 99,95 %. Pro optimální skladování se do přípravku erytrocytů a trombocytů přidávají speciální výživné roztoky, plazma se musí

ve speciálních zmrazovačích šokově zmrazit na teplotu $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$. U každého odběru dárce se povinně vyšetřuje HIV, hepatitida B a C, syfilis a screening protilátek proti antigenům erytrocytů, pokud jsou výsledky negativní, může se transfúzní přípravek označit definitivním štítkem a propustit ke klinickému použití. Přípravky jsou následně uloženy do skladovacích prostor. Každý z nich má ideální teplotu skladování a předepsanou dobu použitelnosti. Erytrocyty se skladují v chladničce ($2\text{--}6\text{ }^{\circ}\text{C}$) po dobu až 42 dnů, trombocyty v termostatu ($20\text{--}24\text{ }^{\circ}\text{C}$) po dobu až 5 dnů při neustálém promíchávání obsahu. Plazma se skladuje v mrazících komorách (pod $-25\text{ }^{\circ}\text{C}$) po dobu až 3 let, pro klinické použití může být propuštěna po splnění karantény (po opakovaném vyšetření dárce po nejméně 6 měsících od odběru).

Transfúzní přípravky (erytrocyty, trombocyty, plazma, plná krev) patří na rozdíl od krevních derivátů (albumin, imunoglobuliny, koagulační faktory) do skupiny individuálně vyráběných léčivých přípravků (IVLP). Z toho plyne transfúznímu oddělení povinnost zaručit splnění požadavků na kvalitu každého vyrobeného transfúzního přípravku. Dodržování legislativních podmínek včetně zásad správné výrobní, laboratorní a distribuční praxe kontroluje pravidelně

Čekárna dárců

Státní ústav pro kontrolu léčiv (SÚKL). Pokud je výsledek kontroly příznivý, uděluje SÚKL transfúznímu oddělení Povolení k výrobě transfúzních přípravků.

Většina transfúzních přípravků se spotřebuje v naší fakultní nemocnici, TO vydává přípravky i do dalších zdravotnických zařízení v Hradci Králové (Sanatorium Sanus, Centrum Estrella) a v případě potřeby zásobuje transfúzními přípravky i nemocnice Královéhradeckého a Pardubického kraje.

Další aktivity TO

TO je jedním ze 7 krizových transfúzních center ČR (KTC). Při mimořádných událostech nebo při hromadných urgentních případech postižených osob jsou KTC povinny zajistit odběry a distribuci transfúzních přípravků a krevních derivátů pro léčbu postižených osob. Pro zajištění těchto potřeb má TO na skladu minimální definované zásoby TP (ve spolupráci s Nemocniční lékárnou i fibrinogenu) a 2 000 odběrových souprav a reagentie pro vyšetření odběrů pro případ aktivace systému KTC.

TO úzce spolupracuje s Českým národním registrem dárců dřeně (ČNRDD, sídlo v Plzni). Od jeho založení v roce 1992 je TO FN HK jedním z jeho devíti Dárcovských center (DC).

V současné době je v ČNRDD registrováno přes 100 ti-

síc potencionalních dárců krvetvorných buněk, z nichž více než 14 tisíc je evidováno v našem DC, které velikostí patří k největším. Činnost DC spočívá v nábore a registraci potencionalních dárců a v účasti na náborových akcích ČNRDD v regionu. Dále DC organizuje verifikační vyšetření vhodných dárců pro pacienta (pohovor s vybraným dárcem, vyplnění formulářů, odběr a odeslání vzorků do Transplantačního centra v ČR nebo v zahraničí). Každý dárcce, který podstoupí odběr kostní dřeně nebo periferních kmenových buněk, je následně v DC v rámci dispenzarizace 10 let sledován. DC TO HK provedlo téměř 500 verifikačních vyšetření a aktuálně dispenzarizuje 146 odebraných dárců.

TO je akreditovaným pracovištěm pro pregraduální a postgraduální vzdělávání zdravotníků pro obor Hematologie a transfuzní lékařství. Zaměstnanci pracoviště se podílejí na výuce SŠ, VOŠ a VŠ v rámci pregraduálního i postgraduálního studia (zdravotní laborant a jiné obory v rámci Střední zdravotnické školy a Vyšší odborné školy v Hradci Králové, zdravotní laborant, studenti Farmaceutické a Lékařské fakulty UK HK). Mimo studentů stážují na oddělení

lékaři a VŠ nelékaři před atestací. V kalendářním roce absoluuje stáž kolem 20 zájemců, podle požadavků vzdělávacího plánu stráví každý z nich na TO 1 – 8 týdnů.

Poděkování a prosba na závěr

Transfuzní oddělení čekají v blízké budoucnosti nemalé výzvy, např. napojení na nový informační systém FN HK nebo přechod na úplnou elektronickou dokumentaci. Jedním z obtížných úkolů TO bude udržet širokou základnu svých dárců a dárců, abychom v případě potřeby mohli odebrat dostatečné množství transfuzních přípravků pro naše pacienty. Celá řada zaměstnankyň a zaměstnanců FN HK daruje krev nebo krevní složky na našem TO. Moc jim za to děkujeme. Pokud byste měli zájem se k nim přidat, budete srdečně vítáni. Všechny informace o dárcovství naleznete na www.fnhk.cz/transf.

Transfuzní odd.

V. Řeháček, R. Kleinová, J. Černohorská

Foto: V. Řeháček, I. Šulcová, Reprocentrum FN HK

Rektorský sportovní den

Ve středu 11. května 2022 se za krásného slunečného počasí uskutečnil Rektorský sportovní den. Lékařská fakulta v Hradci Králové a Katedra tělesné výchovy FaF a LF HK si pro studenty a zaměstnance připravily pestrý sportovní program. Na výběr měli z několika turnajů týmových sportů (beachvolejbal, florbal, nohejbal, pétanque, ringo či kriket), skupinových cvičení (Taebo, Bodyform, Zumba), běžeckého závodu v přírodě či team-buildingového závodu družstev.

Tradičního běžeckého závodu do Vysokého Chvojna, který pořádá prof. Miroslav Kuba z Ústavu patologické fyziologie, se letos zúčastnilo přes 50 běžců. Vítězem 14kilometrové trasy se stal David Řehák z LF HK, který za svůj výkon obdržel medaili a pohár. Jako druhý doběhl Jan Kollár z Katedry farmaceutické chemie a farmaceutické analýzy a 3. místo získal Daniel Barták opět z LF HK. Blahopřání za skvělý výkon patří ale všem účastníkům, kteří náročnou trať zvládli.

Rektorského golfového turnaje, jehož organizátorem je doc. Svatopluk Býma z Ústavu preventivního lékařství, se na golfovém hřišti „Roudnička“ zúčastnilo 9 golfistů. Vítězkou turnaje mezi ženami se stala prof. RNDr. Jarmila Vinšová, Ph.D. a mezi muži zvítězil prof. RNDr. Petr Solich, CSc., oba z FaF UK. Putovní pohár Rektorského golfového turnaje vyhrálo družstvo FaF UK Vítězům blahopřejeme.

Pro absolventy LF HK se v odpoledních hodinách v Šimkových sadech konalo Grilování absolventů, setkání plné různorodých sportovních aktivit zakončené společným grilováním a povídáním.

V průběhu celého dne mohli studenti i zaměstnanci soutěžit v instagramové soutěži o nejlepší příběh z Rektorského sportovního dne. Sešly se nám příspěvky z nejrůznějších sportovních aktivit a ty nejlepší vybrali sledující reakcemi na jednotlivé příběhy.

Beachvolejbal

Florbal

Běh na Chvojno

Koncepce zdravotnictví Královéhradeckého kraje pro rok 2021–2025

II. zkušenosti se stavem informací, potřebných pro řízení krajského zdravotnictví

Úvaha o informatice je pokračováním článku „Koncepce zdravotnictví KHK 2021–2025, I. principy a strategické priority kraje“ (SCAN č. 1/2022). V této druhé části jsou prezentované některé zajímavější statistické analýzy, ale i problémy s metodikami a s dostupností dat. Zároveň je zdůrazněn význam srozumitelných a relevantních analýz pro manažerské řízení. Text vychází ze zprávy pro ÚZIS ČR, který byl pro tvorbu Koncepce nezastupitelný. Velmi přispěla i regionální pobočka VZP ČR v Hradci Králové, vedení FN HK a jeho analytici Dalibor Milka a Tomáš Míkolášek.

Personalistika

Potřeba zdravotnického personálu stoupá díky technologickému rozvoji a růstu požadavků na kvalitu služeb. Nedostatek zdravotnických pracovníků je všude ve světě a v ČR se stal hlavním problémem. Mezi roky 2000 a 2017 sice rostl počet lékařů o 9,7 %, ale jejich přírůstek v zemích OECD byl výrazně vyšší (26,8 %).

Počet praktikujících lékařů na 1000 obyvatel ČR v r. 2017 je přesto stále mírně nad průměrem OECD (3,7 oproti 3,5), zatímco analogický počet zdravotních sester a porodních asistentek byl ve stejné době podprůměrný (8,1 oproti 8,8).

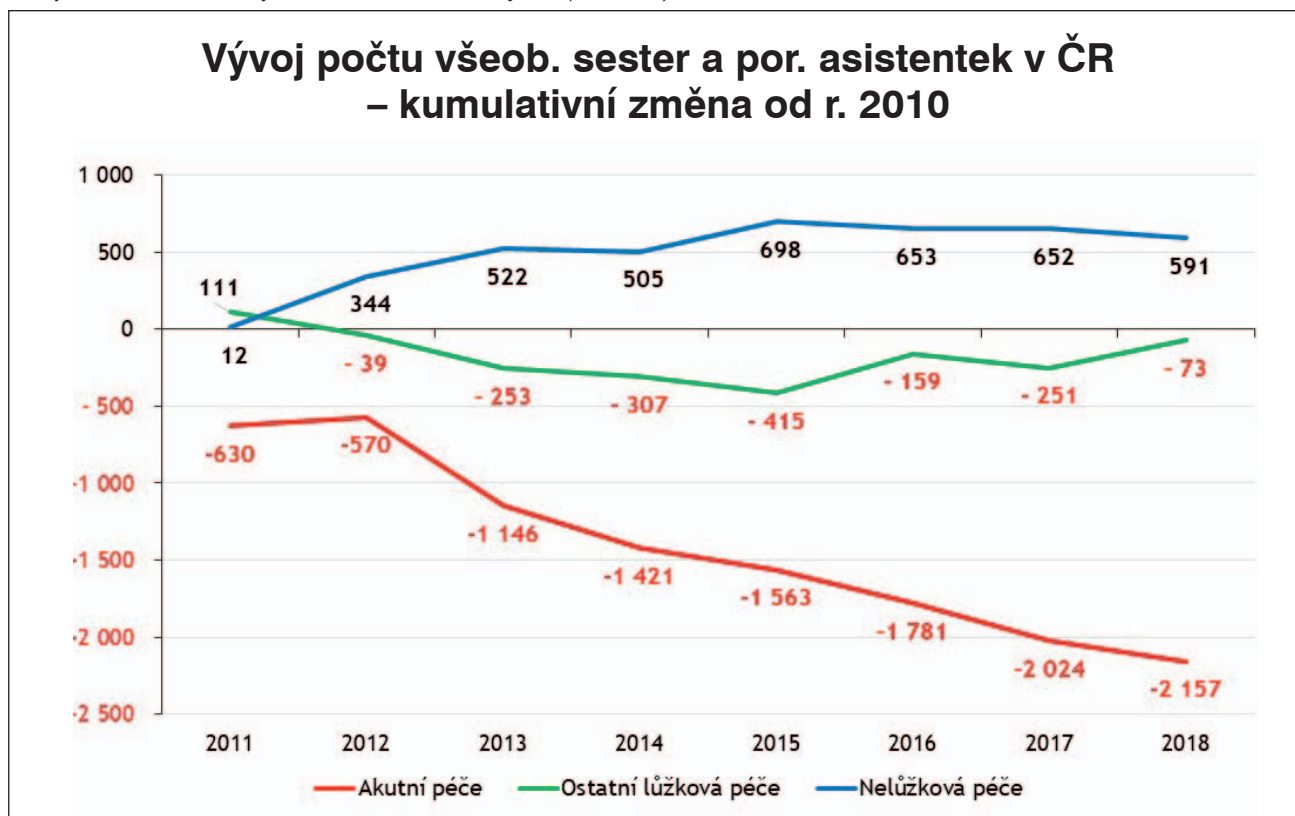
V r. 2010–2018 došlo dokonce k poklesu jejich absolutního počtu.

Vývoj na obr. 1 při stratifikaci pracovišť ukazuje, jak je úbytek sester soustředěn do akutních nemocnic. Je to způsobeno jejich vysokým pracovním zatížením a náročným nepřetržitým provozem. V nelůžkové sféře sester naopak mírně přibýlo.

U lékařů se krize dotýká prakticky všech oborů, ale pro analýzy citelně chybí srovnání jejich počtu po oborech a v jednotlivě krajích. K věcem, které dělají problémy, patří i nekonzistentní statistiky. Např. u lékařů byly v minulosti

Obr. 1. Vývoj úvazků zdravotních sester a porodních asistentek v ČR, r. 2010–2018

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR)

Obr. 2. Vývoj hospitalizací v KHK oproti ČR – všechny akutní hospitalizace
Zdroj: ÚZIS ČR

Rok	Počet hospitalizací*			
	Nemocnice se sídlem v KHK			
	ČR	N (% ČR)	Obyvatelé KHK (%)	Obyv. jiných krajů (%)
2007	2 118 117	111 820 (5,3 %)	85,20%	14,80%
2008	2 099 353	110 874 (5,3 %)	84,50%	15,50%
2009	2 085 614	107 943 (5,2 %)	83,80%	16,20%
2010	2 057 389	107 125 (5,2 %)	84,00%	16,00%
2011	2 022 411	103 867 (5,1 %)	83,60%	16,40%
2012	2 055 125	104 517 (5,1 %)	83,40%	16,60%
2013	2 060 196	103 434 (5,0 %)	83,30%	16,70%
2014	2 084 181	102 802 (4,9 %)	83,60%	16,40%
2015	2 063 065	103 875 (5,0 %)	83,60%	16,40%
2016	2 047 432	101 489 (5,0 %)	83,40%	16,60%
2017	2 015 079	99 314 (4,9 %)	83,00%	17,00%
2018	1 999 367	98 252 (4,9 %)	83,00%	17,00%
% 2018/2007	94,4%	87,9%		

počty uváděny dohromady se zubními lékaři a až později samostatně. Nerozlišovaly se fyzické počty a úvazky, praktičtí lékaři jsou počítáni někdy bez a někdy s praktickými gynekology apod.

Akutní lůžková péče

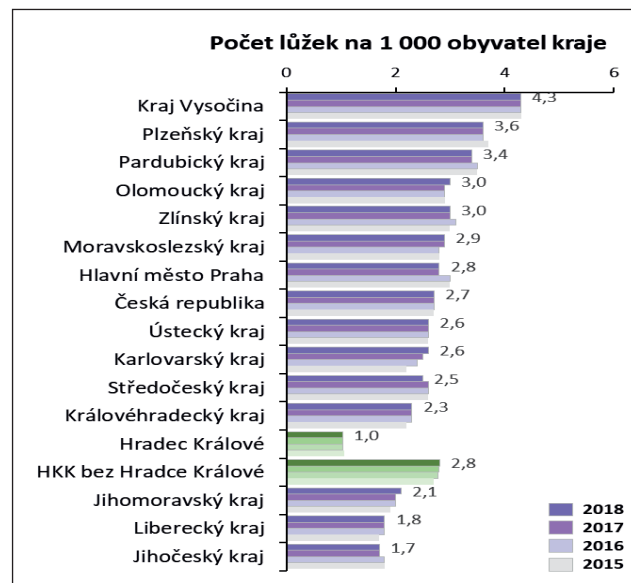
Lůžková péče je tradičním segmentem, který je statisticky zpracováván důkladněji, ale diferenciací na péči akutní a neakutní se začala zdůrazňovat až v posledním desetiletí. Akutní péči v tomto případě není myšlena nepřetržitá urgentní péče, ale péče, která (zjednodušeně řečeno) může účinně zlepšit stav pacienta. Proto např. sanatorium, které operuje pouze plánované pacienty, je dle definice též akutní nemocnicí.

ÚZIS dovedl statistiky hospitalizací k nebylé komplexnosti. Obr. 2 zachycuje v levém sloupci jejich vývoj v ČR a vpravo od něj ve sloupci N (% ČR) absolutní a relativní počty hospitalizací v KHK. Se znalostí faktu, že v KHK žije 5,2 % populace ČR platí, že když je číslo ve sloupci N také 5,2 % (viz řádek pro r. 2009), je podíl hospitalizovaných občanů v KHK stejný jako v celé republice. Nižší procento v dalších letech potom signalizuje snižování relativního počtu hospitalizovaných.

Sloupec Obyvatelé jiných krajů zobrazuje migraci do KHK. Pro zjednodušení tabulky byly vypuštěny další standardní hospitalizační parametry jako ošetřovací dny a délka hospitalizace.

Po zavedení systému úhrad DRG je již možno popisovat i náročnost pacientů, která je vyjadřována průměrným Case-mix Indexem (CMI), a porovnávat tak nemocnice. Klasifikace DRG dokáže zobrazit i diagnostické spektrum pacientů a identifikovat např. operované ORL pacienty i tam, kde nejsou lůžka příslušného primariátu.

Obr. 3. Lůžka následné a dlouhodobé zdravotní péče v krajích ČR, r. 2015–2018
Zdroj: ÚZIS ČR, Národní registr hrazené zdravotní péče (NR HZP)

Následná, dlouhodobá a sociální pobytová péče

Na rozdíl od akutních lůžek, kterých je v KHK cca 2 800, je počet neakutních lůžek okolo 1 300, tj. méně než průměr ČR (obr. 3). Důsledkem je prodlužování akutních hospitalizací a nedostupnost následných rehabilitačních lůžek nebo paliativní péče.

Péči poskytují z části též pobytová sociální zařízení. Tato sféra v KHK disponuje cca 3 220 lůžky, z čehož je 670 v privátním sektoru. Obr. 4 ukazuje, že lůžka ve veřejné

Obr. 4. Vývoj počtu lůžek v síti sociálních služeb a v LDN KHK
Zdroj: Krajský informační systém sociálních služeb KHK

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkem zařízení soc. služeb	2539	2536	2528	2513	2544	2555
Domovy pro seniory	2101	2035	2029	2001	2016	2019
Domovy se zvláštním režimem	438	501	499	512	528	536
Sociální lůžka v nemocnicích	9	9	9	13	34	34

síti nepřibývají, ale znovu se objevuje snaha zvyšovat počet sociálních lůžek v LDN. Ty se tomu z nejruznějších důvodů brání, i když v zahraničí jsou smíšená zařízení populární. V sociálních domovech je trvale upoutáno na lůžko asi 25 % klientů a potřeba zdravotní péče zde roste.

Oproti neakutní zdravotnické síti s dobou pobytu okolo 2–3 měsíců je v kraji sociálních lůžek více než dvojnásobek. Průměrný pobyt zde je ale 3 roky a ročně se tak uvolní jen asi 1000 lůžek, zatímco z doléčovacích zdravotnických lůžek ročně odchází cca 6000 pacientů. Ti z nich, kteří by potřebovali pobytovou sociální péči ji proto nemají dostatečně dostupnou.

Velkým problémem statistik neakutní péče je nomenklatura, kterou lze nejlépe popsat vtípem:

„Jak se dělí klobouky? Na plstěné, zelené a čepice.“

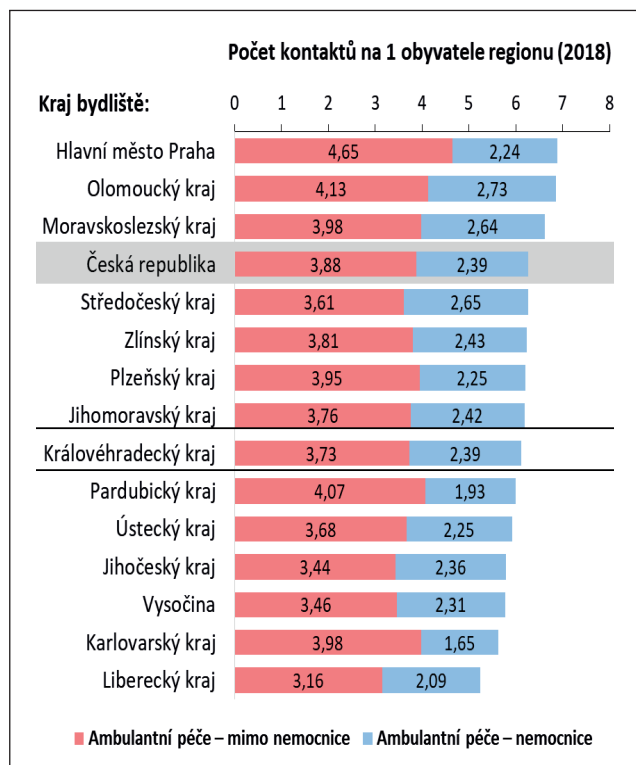
Např. ÚZIS ČR sleduje lůžka následná a dlouhodobá. Zdravotní pojišťovny sice mají obdobná lůžka následná, ale vedle toho lůžka ošetřovatelská, definovaná jinak než dlou-

hodobá. Chaos přidává i názvosloví poskytovatelů, takže např. LDN mají lůžka následná, přestože jejich název zjevně předpokládá péči dlouhodobou. Informatika by zde úpravy určitě potřebovala.

Ambulantní služby

V ambulantním segmentu se statistiky soustřeďovaly spíše jen na počty lékařů, zejména praktických. Dnes jsou k dispozici i data výkonová a obr. 5 ukazuje nejen počet kontaktů

Obr. 5. Objem ambulantních služeb u specialistů v terénu a v nemocnicích
Zdroj: ÚZIS ČR

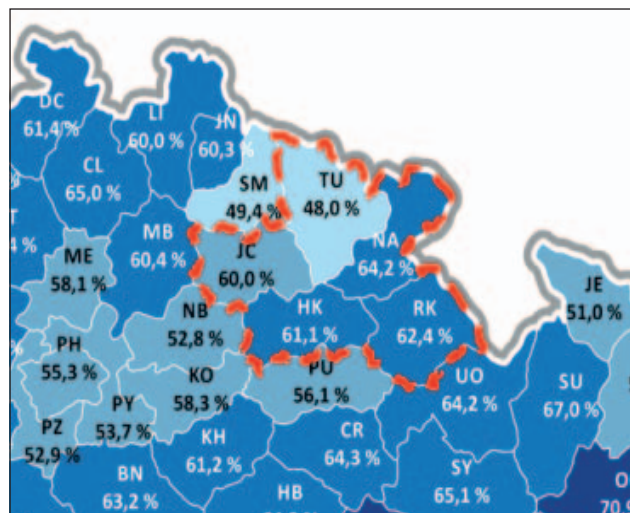

pacientů v krajích, ale také jejich poměr mezi ambulantními zařízeními a nemocničními ambulantními (s vyloučením příjmových a pohotovostních ambulantních). Zajímavý je vysoký objem ambulantních pacientů v nemocnicích (cca 40 %) a je to cenný podklad pro další debaty o úhradách a proporcích personálního zabezpečení. V komplexní databázi jsou i data jednotlivých oborů, ale zatím chybí počty konkrétních výkonů jako ambulantní operace aj.

Významným příspěvkem pro ambulantní sféru jsou mapová zobrazení, např. studie dojezdových vzdáleností k praktickým lékařům. Jiný příklad je na obr. 6, kde je mapa screeningu karcinomu prsu v okresech, jasně detekující lepší a horší výsledky. Vzhledem k tomu, že úmrtnost na preventabilní onemocnění je u nás stále nadprůměrná, mohou podobné studie motivovat lékaře i organizátory zdravotnictví ke zlepšování situace.

Často se cituje podceněná role praktických lékařů v ČR oproti zahraničí, ale v analýzách pediatrické ambulantní sféry se objevila zajímavá výjimka. Na obr. 7 je patrné, že PLDD vykazují 3x vyšší počty výkonů (kontaktů s pacientem) oproti dětským ambulantním specialistům (dohromady

Obr. 6. Pokrytí cílové populace screeningem karcinomu prsu dle okresů
Zdroj: ÚZIS ČR

Obr. 7. Výkony ambulantních praktických lékařů a specialistů pro děti a pro dospělé
Zdroj: sestaveno podle několika zdrojů ÚZIS ČR

	kontakty s pacienty, KHK, r. 2019	praktici/amb. specialisté
PLDD	263 337	3,07/1
dět.amb. specialisté	85 770	
PLD	1 020 429	0,32/1
specialisté bez dět. odborností	3 199 138	

v terénu i v nemocnicích), zatímco ve sféře dospělých oproti specialistům produkují PLDD pouze jednu třetinu výkonů. Je to zde prezentováno hlavně jako připomenutí mimořádně významné role PLDD v systému péče o dítě. ÚZIS ČR na jiných analýzách navíc dokumentuje, že prevence u dětí je prováděná u více než 95 % registrovaných pacientů, zatímco u dospělých jen v 64 %.

Sledování produkce výkonů

Na obr. 8 je historická statistika z r. 1997, která ukazuje, jak výrazně byla v minulosti podfinancovaná ortopedická

Obr. 8. Kloubní náhrady na 1 mil.obyvatele, r. 1997
Zdroj: Johnson a Johnson

Švýcarsko	2 283
Francie	1 638
V. Británie	1 482
SRN	1 335
Česká republika	681

operativa, zatímco ve stejné době ukazovaly obdobné analýzy prakticky stejné množství kardiochirurgických výkonů v ČR jako ve vyspělých zemích. Pro rozhodování o alokaci peněz do jednotlivých oborů jsou takovéto informace nedocenitelné.

Náhodně se objevily i další studie, zobrazující např. nárůst transplantací kostní dřeně, nebo naopak zaostávání biologické terapie u těžkých revmatologických případů. Více takovýchto hodnocení, nejlépe ve spojení s parametry kvality péče, by bylo určitě prospěšné. Ve statistikách OECD se objevují, ale je jich zatím málo.

Migrace pacientů a regionální výkony

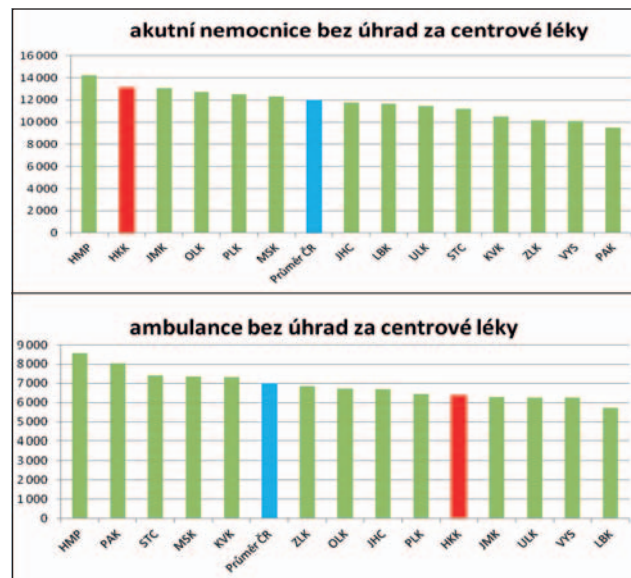
Migrace pacientů není ve zdravotnické informatice příliš sledována, přestože má velké dopady na plánování kapacit. Obr. 9 ukazuje zajímavou formu zobrazení tohoto fenoménu. Na zvýrazněném sloupci je patrné, do kterých krajů pacienti s bydlištěm v KHK migrují (např. ve 4,8 % do Prahy). Ve zvýrazněné řádce je zobrazena naopak migrace pacientů do KHK. Pro potřeby řízení zdravotnictví zatím chybí analýzy pro jednotlivé obory, pro konkrétní výkony nebo pro pohyby ambulantních pacientů mezi okresy.

Zajímavý je dlouho zanedbávaný metodický rozdíl ve dvou typech statistik výkonů, prováděných „v kraji“ nebo „pro občany příslušného kraje“ (tj. kdekoli jinde než v kraji bydliště). Metodiky ÚZIS ČR nyní již metodiky důsledně oddělují a lze jen dodat, že oba pohledy jsou s migrací de facto propojené.

Ekonomika zdravotnictví

Koncepce zdravotnictví KHK se ekonomikou zabývala jen okrajově, ale zajímavé výsledky přinesla analýza ÚZIS ČR, která zpracovala úhrady veřejného zdravotního pojištění pro jednotlivé kraje. Pokud by úhrady byly vyjádřeny v podobě „kolik zaplatí ZP přímo jednotlivým krajům“, byla by Praha zdánlivě o 100 % přeplacená, protože se tam sou-

Obr. 10. Úhrady ZP na 1 pojištěnce dle kraje bydliště, r. 2018
Zdroj: ÚZIS ČR

Obr. 9. Migrační pohyby pacientů – akutní hospitalizace s operací (r. 2018)

Zdroj: ÚZIS ČR

		Kraj bydliště													
		PHA	STC	JHC	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZLK	MSK
Kraj poskytovatele	PHA	87,4%	39,7%	7,5%	5,2%	13,7%	13,8%	12,6%	4,8%	5,4%	6,1%	1,4%	1,6%	1,8%	1,4%
	STC	8,6%	54,2%	1,3%	3,0%	2,2%	4,1%	5,5%	2,6%	1,6%	1,0%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
	JHC	0,5%	0,6%	87,0%	1,8%	0,4%	0,2%	0,1%	0,3%	0,1%	2,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
	PLK	0,3%	0,4%	0,9%	85,9%	15,1%	0,5%	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
	KVK	0,1%	0,1%	0,0%	0,6%	65,0%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	ULK	0,4%	0,6%	0,1%	0,2%	1,1%	76,1%	1,8%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
	LBK	1,0%	1,6%	0,4%	0,4%	0,6%	3,4%	75,2%	6,1%	1,1%	0,4%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
	HKK	0,4%	0,8%	0,1%	0,3%	0,2%	0,4%	3,8%	81,9%	12,0%	0,8%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%
	PAK	0,2%	0,4%	0,1%	2,1%	0,1%	0,0%	0,1%	2,4%	68,0%	0,7%	0,6%	0,2%	0,1%	0,0%
	VYS	0,3%	0,9%	1,6%	0,1%	0,5%	0,1%	0,2%	0,5%	4,8%	75,1%	1,6%	0,1%	0,2%	0,1%
	JMK	0,3%	0,5%	0,8%	0,2%	0,6%	0,3%	0,2%	0,6%	3,7%	12,8%	92,4%	2,6%	8,1%	1,5%
	OLK	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,3%	2,6%	0,3%	1,6%	88,4%	5,8%	2,9%
	ZLK	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,2%	1,5%	3,0%	79,4%	0,9%
	MSK	0,3%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	3,5%	4,1%	92,5%

střeďují nejtěžší pacienti celé ČR. Velmi odlišně jsou však výsledky, pokud se použije pohled „kolik zaplatí pojišťovny za všechny pacienty příslušného kraje“, bez ohledu na to, kde jim byla péče poskytnuta (obr. 10). Takovéto náklady pacientů jsou zobrazeny na horním grafu pro akutní hospitalizace. Praha tak zdaleka tolik nevyčívá, druhý v pořadí je KHK a nad průměrem celé ČR jsou všechny kraje s fakultními nemocnicemi. Naopak dolní graf ukazuje, že dílčí úhrady za ambulantní sektor v KHK jsou podprůměrné.

Při nerovnoměrných nákladech mezi kraji je možno složitě debatovat o míře ekvinní dostupnosti péče, ale prezentovanými analýzami se přinejmenším otevřela další možnost rozhodování o alokaci finančních zdrojů, které může být evidence based a nemusí být vždy jen ryze politickou záležitostí.

Závěr

O problémech by šlo diskutovat dále, avšak snahou článku nebylo jen ukazovat zajímavosti nebo kritizovat, ale také něčím informatice přispět. Tomu by možná pomohla nadšázka norského experta na veřejné zdravotnictví v debatě z 90. let:

„Všude jsou hřbitovy dat, ale podstatné informace chybí. Možná je problém i v tom, že je politici málo vyžadují. Když máte opravdu dobrou informaci, může se podle ní spolehlivě rozhodovat každý lucidní člověk. Ale pak vlastně politici už nejsou ani moc zapotřebí.“

*Leoš Heger, Lukáš Hartwich a Jana Hynková
přípravný tým Koncepce, odbor zdravotnictví,
Krajský úřad KHK*

Noví vedoucí pracovníci

Bc. Diana Hanzlíková vrchní sestra Ortopedické kliniky FN HK

Narodila se 2. 7. 1976 v Pardubicích. Je vdaná a žije s rodinou v Pardubicích. V roce 1990 začala studovat na Střední zdravotnické škole v Pardubicích obor Dětská sestra, který ukončila v roce 1994 maturitní zkouškou.

V roce 1994 nastoupila do zaměstnání na Geriatrické centrum do Pardubické krajské nemocnice jako zdravotní sestra u lůžka, kde pracovala 2 roky ve třísměnném provozu. Od roku 1996 pracovala 12 let jako staniční sestra na 2. patře Geriatrického centra a začala studovat Pomaturitní specializační studium v úseku práce ošetrovatelské péče o dospělé v geriatрии, které ukončila specializační zkouškou. Po mateřské dovolené začala působit jako vrchní sestra a v roce 2009 byla přijata k bakalářskému studiu v oboru Všeobecná sestra na Univerzitě

Pardubice. Studium úspěšně ukončila státní zkouškou v roce 2012.

Bc. Diana Hanzlíková je odbornou garantkou stáží kurzů Specifická ošetrovatelská péče o chronické rány a defekty při Univerzitě Pardubice a NCONZO v Brně, kde předává své dloholeté zkušenosti. Vedla osm let skupinu Ranhojiček a byla interní auditorkou v NPK a.s. Organizovala s primářem MUDr. Ivo Burešem a Českou společností pro léčbu rány sedmnáct celostátních kongresů s názvem Mezioborová spolupráce při léčbě ran a kožních defektů. V této oblasti by se chtěla nadále rozvíjet a předávat své mnohaleté zkušenosti. Účastnila se pasivně i aktivně (poster) certifikovaných zahraničních kongresů EPUAP a EWMA.

Má dloholetou praxi ve zdravotnictví a třináctiletou zkušenost na pozici vrchní sestry v NPK a.s., stále ji baví práce s pacienty a motivování zdravotnického personálu k dosahování vysokého standardu v ošetrovatelské péči. Má ráda týmovou práci, stále aktivně sleduje nové trendy a jejím životním krédem je motto Steva Jobse „Jediný způsob, jak dělat dobře svoji práci, je milovat to, co děláš“.

Mgr. Lucie Penjaková vrchní sestra Dětské kliniky FN HK

Lucie Penjaková se narodila 18. 11. 1975 v Hradci Králové. Je vdaná, má dvě děti. V roce 1990 začala studovat na Střední zdravotnické škole v Hradci Králové obor dětská sestra, který v roce 1994 ukončila maturitní zkouškou. Hned po dokončení střední školy začala pracovat na ORL klinice ve FN HK jako dětská sestra ve třísměnném provozu, kde pracovala do roku 2000. Po první mateřské dovolené nastoupila do jednosměnného provozu na Oční kliniku ve FN HK jako instrumentářka na operační sály, kde působila 17 let. V roce 2008 zahájila specializační studium v NCOZ v Brně obor Perioperační péče, který v roce 2010 zakončila atestační zkouškou a získala specializaci

Sestra pro perioperační péči. V roce 2016 ukončila kombinované studium na Univerzitě Pardubice v bakalářském studijním programu Ošetrovatelství v oboru Všeobecná sestra. Ve stejném roce byla přijata na Univerzitu Pardubice do navazujícího magisterského studijního programu Ošetrovatelství, studijního oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech, který v roce 2018 úspěšně zakončila státní závěrečnou zkouškou. Během studia na vysoké škole začala v roce 2017 pracovat na Dětské klinice na pozici zástupkyně vrchní sestry a na částečný úvazek i na oddělení větších dětí. V dubnu roku 2022 byla na základě výběrového řízení jmenována vrchní sestrou Dětské kliniky.

V rámci celoživotního vzdělávání se podílí na přednáškové činnosti, spolupracuje také při výuce studentek bakalářského studia na Lékařské fakultě v Hradci Králové. V současnosti se podílí na tvorbě nového klinického informačního systému ve FN HK v oblasti dětské ošetrovatelské dokumentace. Je členkou České asociace sester.

Mgr. Dagmar Vrběcká, Ph.D.
přednostka Ústavu jazyků LF HK

Dagmar Vrběcká působí na Ústavu jazyků Lékařské fakulty v Hradci Králové od roku 2009, ale pedagogické činnosti se věnuje celý svůj profesní život. Po studiu Střední pedagogické školy v Nové Pace pracovala krátce jako učitelka v mateřské škole. Poté se rozhodla studovat anglický jazyk a nastoupila na jazykovou školu v Trutnově, následoval roční pobyt ve Velké Británii, studium učitelství cizích jazyků pro ZŠ na Univerzitě Pardubice a učitelství anglického jazyka pro SŠ na Masarykově univerzitě v Brně. Studia jazyka byla posílena studijní stáží v Oxfordu, kde studovala anglickou literaturu, a jazykovými pobyty v USA, Irsku, Austrálii a Novém Zélandu. V roce 2000 složila mezinárodní jazykovou zkoušku Certificate of Proficiency in English (CPE).

Po absolvování studia pracovala Dagmar Vrběcká v jazykové škole Caledonian School v Praze a Englishtime v Hradci Králové. Věnovala se výuce anglického a českého jazyka v pomaturitním studiu a také výuce obchodní a právnické

angličtiny ve firmách. V roce 2009 byla přijata na Ústav jazyků LF HK k výuce odborného anglického jazyka a českého jazyka pro cizince v bakalářském a magisterském studijním programu. V roce 2011 ukončila postgraduální studium na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, na Ústavu anglického jazyka a didaktiky, obor Didaktika konkrétního jazyka. Tématem její disertační práce byl Odborný anglický jazyk pro lékařské účely: Aktivizační metody a jejich vliv na osvojování slovní zásoby. Celoživotně se zajímá o aplikovanou lingvistiku a moderní trendy ve výuce jazyků.

Ve volném čase se věnuje rodině a mezi její další zájmy patří cestování, horská turistika, lyžování, volejbal, divadlo a literatura.

V nové funkci chce s celým týmem usilovat o udržení a zvyšování nastavené kvality vyučovaných předmětů, iniciovat větší propojenost českého a zahraničního studijního programu a rozvíjet již započatou spolupráci s teoretickými ústavu na lékařské fakultě i s klinickými pracovišti fakultní nemocnice.

Její přáním je, aby se z absolventů LF HK stali vynikající lékaři, kteří jsou nejen výborně připraveni po odborné stránce, ale jak definuje J. A. Komenský, „*aby každý člověk byl celistvě vzdělán a správně vycvičen nikoliv jen v nějaké jediné věci nebo v několika málo nebo v mnohých, nýbrž ve věcech, které dovršují podstatu lidství.*“

Ve středu 20. dubna 2022 proběhl 5. ročník nadačního běhu Run for Life – Zachraň život během, který organizovala Asociace studentů medicíny při LF HK. Trasu po Šimkových sadech dlouhou 2,5 nebo 5 km absolvovalo 92 běžců z řad studentů a zaměstnanců LF HK a FaF UK i široké veřejnosti. Na startovním se vybralo celkem 20 593,- Kč, které putují k nemocnému chlapci Danielovi trpícímu špatným vývinem mozečku a hypotonickým syndromem. Součástí akce byl i závod mezi hradeckými fakultami UK o putovní pohár, ve kterém zvítězila LF HK, protože měla na trati více závodníků.

Run for Life

Culture Day

V sobotu 7. května 2022 odpoledne proběhla v hradecském Adalbertinu již tradiční oslava kulturní rozmanitosti našich studentů, jednoduše nazvaná Culture Day. Tato akce pořádaná Mezinárodní studentskou unií při LF HK (International student union) měla za cíl představit jednotlivé rodné země a kultury studentů, nechat nahlédnout do jejich tradic a národních identit. Studenti, někteří oblečení v tradičních oděvech, u svých stánků prezentovali směsici nevšedních národních pokrmů, které se svými krajany společně připravili. Stánky byly jako vždy nápaditě zdobené do národních barev a nesměly chybět vlajčky a předměty typické pro dané země. Návštěvníci pak měli nejen možnost ochutnávat, ale také se dozvědět spoustu zajímavých kulturních a historických informací z rozličných koutů světa. Program dovršila kulturní vložka v podobě tanečních a hudebních vystoupení.

Rokitanského den 2022

Prof. MUDr. Jan Vojáček, DrSc. s ředitelem FN HK prof. MUDr. Vladimírem Paličkou, CSc., dr.h.c.

Letošní, již 15. ročník Rokitanského dne se uskutečnil ve středu dne 27. dubna 2022 v prostorách Výukového centra Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice Hradec Králové. Setkání jako každoročně pořádala I. interní kardiologická klinika LFUK a FN Hradec Králové pod záštitou České kardiologické společnosti a České asociace srdečního selhání.

Přítomné přivítal přednosta I. interní kardiologické kliniky, doc. MUDr. Petr Pařízek, Ph.D., který požádal o zahájení konference ředitele Fakultní nemocnice Hradec Králové, prof. MUDr. Vladimíra Paličku, CSc., dr. h. c. a děkanku Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, spectabilis, prof. MUDr. Jiřího Mandáka, Ph.D. Oba vedoucí představitelé připomenuli osobnost pana prof. MUDr. Jana Vojáčka, DrSc., bývalého přednosta naší kliniky a zakladatele této odborné akce, u příležitosti jeho 75. narozenin a poděkovali mu za dosavadní práci. Prof. MUDr. Jan Vojáček, DrSc. obdržel stříbrnou medaili Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a Pamětní list ředitele FN.

Odborný program byl zahájen slavnostní přednáškou prof. MUDr. Jana Vojáčka, DrSc. s názvem Bayesovský přístup v moderní medicíně. Ve své nadčasové přednášce se jubilant věnoval úskalím statistického hodnocení vědeckých studií a jejich interpretace v medicíně.

Dopolední odborný program byl naplněn přednáškami čelních představitelů české kardiologie: problematice metabolických kardiomyopatií se věnoval předseda České kardiologické společnosti, prof. MUDr. Aleš Linhart, DrSc., katetrizačním ablacím komorových arytmií se věnoval prof. MUDr. Josef Kautzner, CSc., téma léčby chronické tromboembolické plicní hypertenze připomenul prof. MUDr. Michael Aschermann, DrSc., nová doporučení ESC/EAPCI/EBNI pro výcvik kardiologů v intervenční léčbě ischemických iktů připomenul prof. MUDr. Petr Widimský, DrSc.

Dopolední blok uzavíraly přednášky prof. MUDr. Petra Neužila, DrSc. (Ablace pulzním polem – revoluce v léčbě srdečních arytmií?), prof. MUDr. Richarda Rokyty, Ph.D. (Kardiogenní šok) a doc. MUDr. Petra Kaly, Ph.D. (Funkční revascularizace srdce).

V průběhu symposií hlavních sponzorů akce (Boehringer Ingelheim, spol. s r. o., AstraZeneca Czech Republic s. r. o. a Bayer, s. r. o.) zazněly přednášky o roli gliflozinů a vericiquatu v terapii srdečního selhání.

Odpoledne pokračoval program blokem „Vyšetření pacientů s anginou pectoris a/nebo s dušností a podezřením na koronární nemoc“, kde zazněly přednášky CT koronarografie (doc. MUDr. Petr Kuchynka, Ph.D.), Zátěžové MR srdce (MUDr. Radka Kočková, Ph.D.), Zátěžový SPECT myokardu (MUDr. Eva Krčálová, Ph.D.), Zátěžová echokardiografie (MUDr. Karel Mědílek) a Doporučení ČKS 2019 (MUDr. Juraj Hrečko).

Poslední blok varií obsahoval sdělení o katéetrových výkonech na mitrální a trikuspidální chlopni (MUDr. Josef Bis, Ph.D.), komorové extrasystolii a kardiovaskulárním riziku (doc. MUDr. Petr Pařízek, Ph.D.), managementu ambulantní léčby plicní embolie (doc. MUDr. Radovan Malý, Ph.D.), problematice vývoje chronické tromboembolické plicní hypertenze (prof. MUDr. Pavel Jansa, Ph.D.), souhrnu novinek z doporučení pro diagnostiku a léčbu srdečního selhání 2021 (prof. MUDr. Filip Málek, Ph.D.) a úskalích terapie srdečního selhání (prof. MUDr. Radek Pudil, Ph.D.).

Odborné akce se zúčastnilo více než 140 registrovaných kolegů a kolegyně a podle ohlasů se zdá, že konference naplnila své poslání, kterým je výměna zkušeností mezi jednotlivými pracovišti a představení nových postupů v diagnostice a léčbě onemocnění kardiovaskulárního systému. Velmi příznivě lze hodnotit četné diskuze nejenom k předneseným sdělením přímo v sále, ale také v předsálí o přestávkách, což svědčí o nutnosti setkávání a rozvíjení osobních kontaktů mezi lékaři různých specializací a pracovišť. Obzvláště nyní, po dlouhé přestávce vynucené epidemií onemocněním covid-19, se ukazuje, že mezilidský kontakt je nenahraditelný.

V závěru nezbyvá než poděkovat všem, kteří se na akci podíleli a bez jejichž pomoci by tato akce nemohla proběhnout: Fakultní nemocnici Hradec Králové a Lékařské fakultě UK v Hradci Králové za poskytnutí prostor a pomoc se zajištěním kongresu, farmaceutickým firmám a všem dalším, kteří přispěli k úspěšnému průběhu akce.

*doc. MUDr. Petr Pařízek, Ph.D.
přednosta I. interní kardiologické kliniky
prof. MUDr. Radek Pudil, Ph.D.
zástupce přednosta a garant akce*

23. Seminář mladých patologů s mezinárodní účastí v Litomyšli

V tradičním jarním termínu proběhl ve dnech 1.–2. dubna 2022 již 23. Seminář mladých patologů s mezinárodní účastí v Litomyšli.

Seminář se konal ve velmi příjemném prostředí areálu Zámeckého návrší v prostorách bývalého zámeckého pivovaru v Litomyšli. Organizační tým se skládal ze zaměstnanců Fingerlandova ústavu patologie (FÚP) Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové (LF HK) a Fakultní nemocnice Hradec Králové (FN HK). Akce se konala pod záštitou Společnosti českých patologů ČLS JEP a české divize International Academy of Pathology (IAP) a záštitu převzali také děkan LF UK prof. Jiří Mandák a ředitel FN HK prof. Vladimír Palička. Hlavním tématem letošního ročníku byla patologie gastrointestinálního traktu, která patří do každodenního diagnostického spektra všech patologů a která prodělává v posledních letech bouřlivý rozvoj.

Organizace celé akce se ujal prof. Jan Laco. Jeho pravou rukou byla dr. Kateřina Kamarádová a oběma vypomáhala celá řada kolegů z FÚP tak, aby byl zajištěn hladký průběh celého semináře. Nelze opominout rovněž obětavou práci sekretářky ústavu Michaely Žákové a laborantů a laborantek pod vedením Jany Karlové. Na přípravě webových stránek semináře se podílel dr. Tomáš Rozkoš.

První část kongresu byla věnována sklíčkovému semináři, v rámci kterého lékaři FÚP prezentovali jedenáct zajímavých a diagnosticky obtížných bioptických případů. Přihlášení účastníci měli možnost dopředu si případy sklíčkového semináře prohlédnout online ve formě naskenovaných preparátů a připravit si svoje předběžné diagnózy a případné dotazy. Seminář byl zpestřen fotografiemi se včelařskou tematikou z archivu

dr. Petry Kašparové a nechyběl ani oblíbený kvíz letos připravený dr. Lukášem Krbalem, ve kterém jsme testovali znalosti účastníků z notafilie. Tradiční tým FÚP byl doplněn o dva zahraniční hosty, špičkové experty na gastrointestinální patologii. Pozvání přijali prof. Magali Svrcek (Paříž, Francie) a prof. Cord Langner (Graz, Rakousko). V pátek odpoledne a v podvečer se slova ujala prof. Magali Svrcek a provedla nás problematikou idiopatických střevních zánětů (IBD) se zaměřením na konvenční a nekonvenční dysplastické léze a hodnocení aktivity zánětu. Následovaly přednášky o kolorektálním karcinomu a jeho prekurzorových lézích a o problematice hodnocení mikrosatelitní instability (MSI) u tohoto nádoru.

Ke každému sjezdu v Litomyšli neodmyslitelně patří večerní neformální setkání

při sklence dobrého vína, při kterém se pokračovalo v diskuzi nejen nad odbornými tématy. Program doplnilo vyhlášení výsledků oblíbené fotosoutěže, již zmíněného kvízu a letos nově zavedené soutěže o nejlepší poster. Významným zpestřením společenského večera bylo vystoupení mistra České republiky v moderní magii pana Ondřeje Sládka, nad jehož neuvěřitelnými kouzelnickými triky zůstával rozum stát.

Sobotní program začal sérií přednášek z různých oblastí patologie zaměřených na kolitidu indukovanou monoklonálními protilátkami (prof. Václav Mandys), cytodiagnostiku pankreatických lézí (prof. Jaroslava Dušková) a Castlemanovu chorobu (dr. Kateřina Kamarádová). Nechyběla ani historicky laděná přednáška prim. Jana Betlacha o vztahu Jana Evangelisty Purkyně k Litomyšli. Poté seminář zakončil prof. Cord Langner vynikajícími přednáškami zaměřenými na iatrogenní patologii (s postižením gastrointestinálního traktu) a na různé typy zánětů jícnu, včetně refluxní ezofagitidy, Barrettova jícnu a v jeho terénu vznikajících dysplastických lézí.

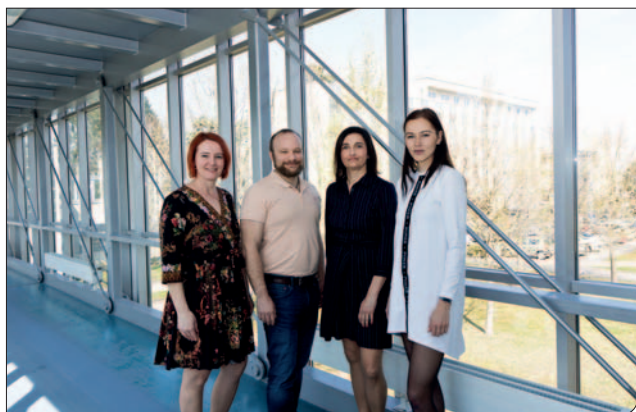
Pomyslnou třešničkou na dortu byl chutný oběd, po kterém byl sjezd oficiálně ukončen a patologové mladí věkem, duchem či obojím se rozjeli zpět domů s nově nabytými informacemi a s příjemným pocitem ze vzájemného setkání.

Již nyní se těšíme na příští ročník semináře, který se bude v roce 2023 konat opět v tradičním jarním termínu, kdy se Litomyšl znovu nakrátko stane „hlavním městem české a slovenské patologie“. Seminář bude zaměřen na patologii urogenitálního traktu.

*prof. MUDr. Jan Laco, Ph.D.
za organizační tým FÚP*

Transfer technologií ve FN HK

Systém ochrany duševního vlastnictví se začal formovat již v patnáctém století, a to především z potřeby vynálezců nějakým způsobem kompenzovat často nákladný a zdlouhavý proces výzkumu a vývoje. Tato potřeba se v průběhu let vyvíjela, až na jejím základě vznikl systém, který je řízen řadou mezinárodních úmluv, smluv a závazků. V samotné České republice vzniklov průběhu posledních 15 let mnoho institucí, jejichž úkolem je podporovat obousměrný přenos technologií a znalostí mezi akademickou sférou a komerčními i nekomerčními uživateli výstupů. Vysoké školy, ústavy Akademie věd ČR a další akademická pracoviště začaly zřizovat pracoviště transferu technologií, kontaktní místa pro výzkumníky

Zaměstnanci Centra transferu biomedicínských technologií

i zástupce z řad firem, kterým jsou zprostředkovávány služby spojené s uplatňováním výsledků výzkumu a vývoje – například ochrana duševního vlastnictví, právní a marketingové služby, pomoc s licencováním a dalšími aktivitami souvisejícími s využitím duševního vlastnictví, nalezení vhodných zdrojů financování nebo školení v oblasti ochrany duševního vlastnictví. V reakci na aktuální trendy bylo v roce 2012 ve Fakultní nemocnici zřízeno **Centrum transferu biomedicínských technologií** (CTBT), samostatná kancelář, jejímž úkolem je přenos výsledků do praxe. Celý systém efektivního přenosu poznatků z vědění do praxe je doplněn pracovišti podporujícími inovace a podnikání. Jsou to například regionální inovační centra (CIRI), grantové agentury (GAČR, TAČR) a další sdružení a subjekty. V poslední době narůstá zájem o uplatnění výsledků výzkumu v praktické činnosti. Tento zájem je vnímán na evropské i regionální úrovni jako jeden z prostředků pro růst konkurenceschopnosti. Evropská komise dokonce považuje zapojení veřejných výzkumných organizací do ochrany duševního vlastnictví a transferu znalostí za zásadní pro generování socioekonomických benefitů. Efektivní transfer znalostí by měl také motivovat studenty i výzkumníky v jejich výzkumné činnosti, která se tak stává mnohem smysluplnější. Navíc efektivní transfer znalostí přináší finanční prostředky, jejich generování by však nemělo být jeho hlavním ani jediným cílem.

Transfer technologií lze chápat velmi obecně jako přenos nového poznatku do praxe. Čím dál častěji se ale setkáváme se širším pojetím transferu znalostí, kde jeho efektivita není měřena pouze počtem patentů, licenčních smluv, založe-

ných spin-off společností a příjmů ze spolupráce s aplikační sférou. Další indikátory zahrnují aktivity jako jsou publikování a prezentace, výuka, networking, konzultace, profesní rozvoj, výzkum ve spolupráci a zejména společenský dopad vzniklých inovací. Společným a hlavním cílem ale zůstává komercializace, která je vnímána jako *forma transferu za peněžní úplatu*. Někdy je spojena s pojmem *valorizace*, který lze chápat jako „*zhodnocení*“, a který označuje přídavnou hodnotu nad rámec čistě vědeckých výstupů – zahrnuje tedy jakýkoliv společenský přínos, nikoli výhradně ekonomický. Možností, jak komercializovat výsledky výzkumných a vývojových aktivit, které vznikají v rámci základního či aplikovaného výzkumu je několik. Základním pilířem úspěchu je mít takové výsledky ochráněné formou průmyslově-právní ochrany (patentem, užitným vzorem). CTBT proto vždy nejdříve pro každý nápad, vynález, či výzkumný výsledek provádí patentovou rešerši a hledá v patentových databázích podobná řešení, která by ochranu výsledku mohla značně ztížit, případně úplně znemožnit. Nemožnost získání ochrany často významně omezuje využití výsledku v praxi, protože firmy tím ztrácejí exkluzivitu, kterou jim jinak patentem chráněná řešení poskytují. Pokud je formální ochrana výsledku získána, přichází v úvahu v oblasti komercializace zejména licencování na bázi licenčních smluv, kdy jsou na určitou dobu nabyvateli licence převáděna výhradní či nevýhradní užívací práva k duševnímu vlastnictví proti úhradě poplatků dohodnutých v licenční smlouvě. Další formou komercializace je převod majetkových práv formou prodeje patentu nebo know-how, který však není ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové, jakožto příspěvkové organizaci v resortu Ministerstva zdravotnictví, možný. V praxi je tento postup aplikován zejména v případech, kde si nabyvatel chce sám řídit strategii ochrany práv, například patentování v dalších zemích, také je to častý požadavek investorů v případech, kdy je nezbytné zajistit financování dalšího výzkumu. CTBT se snaží adekvátně nastavovat parametry licenčních smluv. Jedním z nejzásadnějších parametrů je výše licenčních poplatků vypočítávaných z úspěšných budoucích prodejů, tzv. royalties, které se většinou uvádějí jako % z obrátu nebo tržeb licencované technologie a pohybují se v závislosti na typu technologie od cca 2 do 15 %. Dalším podstatným parametrem licenčních smluv jsou minimální platby, které zajišťují, že poskytovatel licence (výzkumná instituce) obdrží tuto minimální platbu každý rok a v případě prodejů přesahujících minimální platbu pak částku z royalties. Kombinace alespoň těchto dvou finančních nástrojů dokáže obvykle účinně stimulovat úsilí komerčního partnera uvést licencovanou technologii na trh. Takto získané prostředky jsou pak ve výzkumné instituci využity v souladu s vnitřními předpisy příslušné instituce, v případě Fakultní nemocnice Hradec Králové se postup dělení příjmů z komercializace řídí směrnicí č. 93 Nakládání s výsledky výzkumu a vývoje. V praxi se lze často setkat s nepřiměřenými očekáváními o potenciálních výnosech z komercializace a sazbách licenčních poplatků, které se zpravidla opírají o zcela výjimečné příklady disruptivních technologií a nereflktují realitu výsledků většiny projektů

realizovaných výzkumnými organizacemi. Ty obvykle v České republice generují výnosy v řádech desítek a stovek tisíc Kč. Je tak důležité si uvědomit, že finanční přínos je pouze jedním z benefitů samotného transferu.

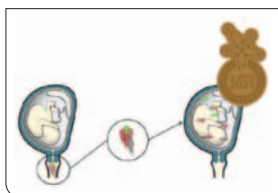
Za dobu působení CTBT se podařilo řadu pěkných nápadů převést do praxe, několik z nich uvádíme níže jako inspiraci pro naše výzkumníky. Vzhledem ke komplexnosti transferu technologií, CTBT nedávno vydalo **příručku pro vědecké výzkumníky**, ve které jsou stručně shrnuty nabízené služby. Cílem je snazší orientace v dané problematice. Příručku si můžete stáhnout naskenováním QR kódu nebo ji najdete na stránkách Fakultní nemocnice Hradec Králové.

Příručka pro výzkumníky

Pomáháme těmto nápadům z FN HK:

Stanovení přítomnosti bakterií v plodové vodě u pacientek s předčasným odtokem plodové vody před termínem porodu (PPROM)

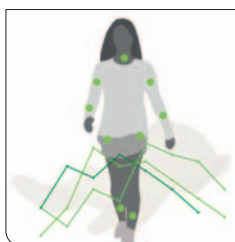
Multiplexní RT-PCR test umožňující detekci více bakterií z plodové vody současně, které jsou příčinou 88 % všech intraamniálních zánětů. Test umožní v řádu několika hodin stanovit přítomnost konkrétních bakterií v plodové vodě se senzitivitou 90 % a umožní tak včasné zahájení cílené terapie vedoucí ke snížení rizika možných komplikací pro matku i plod. Technologie je

ve fázi Proof of Concept.

Porodnicko-gynekologická klinika FN HK (projekt Personmed CZ.02.1.01/0.0/0.0/17_048/0007441).

Ochrana duševního vlastnictví: utajené know-how.

Systém pro monitorování kvality chůze

Zařízení pro sledování poruch chůze na principu zpracování signálu z vhodných senzorů neuronovou sítí, které slouží k parametrizaci chůze (délka kroků, asymetrie kroků, trajektorie těžiště) a ke klasifikaci typu a závažnosti abnormality chůze u neurologických poruch. Systém

podporuje diagnostiku poruch, nácvik správné chůze, sledování vývoje onemocnění v čase a může upozornit pacienta na změny v kvalitě chůze a případné riziko pádu. Technologie je ve fázi testování prototypu.

Neurologická klinika FN HK (projekt Personmed CZ.02.1.01/0.0/0.0/17_048/0007441).

Ochrana duševního vlastnictví: česká patentová přihláška PV 2021-331 (priorita 8. 7. 2021, zveřejnění po 18 měsících).

Hlavokrční ortéza

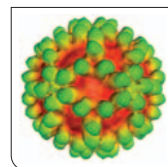
Pomůcka pro pacienty s nervo-svalovým onemocněním, např. amyotrofickou laterální sklerózou umožňuje zajistit vzpřímenou polohu hlavy a snižuje riziko vdechnutí potravy nebo slin. Zároveň poskytuje uživatelský komfort při běžných denních činnostech (čtení, práce na PC, sledování televize). Technologie je ve fázi

komercializace.

Neurologická klinika FN HK (projekt Gama TAČR TP01010034).

Ochrana duševního vlastnictví: Evropský průmyslový vzor 8597157 (priorita 30. 6. 2021), přihláška českého průmyslového vzoru PVZ 2021-41967 (priorita 30. 6. 2021).

Dezinfekční sloučeniny s virucidním účinkem

Nová skupina kvarterních amoniových solí vyvinutá jako dezinfekční činidlo aplikovatelné vůči široké škále bakteriálních a plísňových původců včetně obalených virů jako je SARS-CoV-2. Účinnost je minimálně srovnatelná s komerčně dostupnou směsí SANYTOL. Technologie je ve fázi in-vitro

validace.

Centrum biomedicínského výzkumu FN HK (Projekt: NV19-09-00198; 2019-2022, MZ0/NV, Gama TAČR TP01010034).

Ochrana duševního vlastnictví: česká patentová přihláška PV 2021-139 (priorita 20. 3. 2021, zveřejnění po 18 měsících).

Pro více informací kontaktujte vedoucí Centra transferu biomedicínských technologií – Mgr. Lucii Bartošovou, Ph.D., CLP, RTTP na klapce 2925 nebo e-mailu lucie.bartosova@fnhk.cz.

Jmenovací a habilitační řízení

Jmenování profesorem

doc. MUDr. Jiří Páral, Ph.D. pro obor: Chirurgie, Katedra chirurgie LF HK a Chirurgická klinika FN HK

Habilitační řízení

RNDr. Aleš Bezrouk, Ph.D. pro obor: Lékařská biofyzika, Ústav Lékařské biofyziky LF HK

MUDr. Pavel Ryška, Ph.D. pro obor: Radiologie a zobrazovací metody, Radiologická klinika LF a FN HK

Alexandr Stěpanov, M.D., Ph. D. pro obor: Oční lékařství, Oční klinika LF a FN HK

MUDr. Lukáš Školoudík, Ph.D. pro obor: ORL a chirurgie hlavy a krku, Klinika ORL a chirurgie hlavy a krku LF a FN HK

Týden mozku v Hradci Králové

Lékařská fakulta v Hradci Králové se v týdnu od 14. do 20. března zapojila do festivalu Akademie věd ČR s názvem Týden mozku. Pro širokou veřejnost uspořádala besedu a panelovou diskuzi na témata spojená s výzkumem mozku a neurovědami, pro své zaměstnance a studenty pak navíc ještě večer deskových her.

V úterý 15. března se v Lékařské knihovně Na Hradě konala beseda na téma „Zdravý spánek“ s MUDr. Vratislavem Sedlákem, Ph.D. z Centra pro poruchy spánku a biorytmů ve FN HK. Návštěvníci, kteří zcela zaplnili seminární místnost, se během besedy dozvěděli mimo jiné to, jak moc je spánek nezbytný pro regeneraci naší fyzické i psychické aktivity, jak probíhá náš spánkový cyklus, jak časté jsou poruchy spánku a jak se léčí, jak nás ovlivňuje střídání pracovních směn nebo jak ovlivňuje náš spánek modré světlo. Pan doktor odpovídal i na dotazy z publika, například ohledně spacího režimu miminek nebo konzumování jídla před spaním a jeho vlivu na kvalitu spánku a celkovou regeneraci.

Následující den, ve středu 16. března, proběhla panelová diskuze pěti odborníků z LF HK a FN HK ve velkém sále kina Bio Central. Akce s názvem „Co jíst a pít, aby byl náš mozek fit“ se konala prezenčně a zároveň se živě vysílala na YouTube kanál fakulty. Pozvání do diskuze přijali prof. MUDr. Miroslav Kuba, CSc. z Ústavu patologické fyziologie, MUDr. Tomáš Soukup, Ph.D. z Ústavu histologie a embryologie, MUDr. Julius Šimko, Ph.D. z Neurologické

kliniky, Mgr. Pavla Staňková, Ph.D. z Ústavu fyziologie a MUDr. Vojtěch Erbrt z Psychiatrické kliniky.

V úvodu hosté představili vybrané souvislosti výživy a aktivity mozku z pohledu své odborné specializace. Pan doktor Soukup se věnoval oblasti zdravého životního stylu, výživy a regenerace a s nimi souvisejícími tématy, jako jsou cirkadiální rytmy, lačnění, glykemická horská dráha apod. Pan doktor Erbrt následně představil souvislosti mezi duševními onemocněními a metabolickým syndromem, propojení mozku a trávicího traktu a zmínil i zajímavý fenomén patologické posedlosti zdravou či správnou výživou, tzv. ortorexie.

Paní doktorka Staňková se věnuje výzkumu energetického metabolismu a ve své prezentaci divákům a posluchačům přiblížila metabolickou flexibilitu a souvislosti mezi fungováním našeho mozku, tzv. okruhy odměn a regulací, a poruchami příjmu potravy. Pan profesor Kuba se zaměřil na roli doplňků stravy a jejich komercializaci a na trendy a mýty o škodlivosti vybraných potravin. Úvodní část zakon-

čil doktor Šimko, který hovořil o vlivu špatné životosprávy na vznik různých neurologických onemocnění, o škodlivosti nadměrné konzumace potravinových doplňků nebo také o vlivu psychiky na zdravotní stav pacienta.

Díky početnému obecenstvu v sále art kina i on-line u živého vysílání následovala skutečně pestrá diskuze, která pokračovala i po skončení živého vysílání. Reakce na dotazy, které nebylo možné z časových důvodů zodpovědět v průběhu vysílání, jsou k dispozici pod záznamem na YouTube kanále fakulty.

Týden mozku

Týden mozku na LF HK zakončil ve čtvrtek 17. března odlehčující program pro studenty a zaměstnance LF HK a jejich nadšené známé. Zábavného hracího večera „DeskoWellness“ se zúčastnilo i několik profí hermanů z Klubu deskových her Poutník v Hradci Králové, kteří účastníkům představili některé nové hry a strategie z jejich širokého herního portfolia.

Poděkování za velice vydařený Týden mozku na LF HK patří především všem výše zmíněným přednášejícím a diskutujícím odborníkům za velmi podnětná a aktuální témata vztahující se k fungování našeho mozku a samozřejmě také početnému publiku za jejich účast a zajímavé dotazy.

*Ing. Pavla Sedlářová
vedoucí Oddělení propagace a vnějších vztahů*

Ohlédnutí za 27. ročníkem celostátního gerontologického kongresu

Po delší pauze s ohledem na výpadek během pandemie se uskutečnilo konečně opět prezenční setkání geriatrů, paliatrů, internistů, praktických lékařů, lékárníků a nelékařských pracovníků na Celostátním gerontologickém kongresu v Hradci Králové. Jako každý rok je nám ctí a zároveň obrovským závazkem pořádat celostátní kongres právě v Hradci Králové. Myslím, že se to stalo natolik tradicí, že dnes již nikoho nenapadne, že by se kongres v takovémto rozsahu měl konat jinde.

Musím přiznat, že letošní téma „Geriatrické syndromy – významný aspekt medicíny ve stáří“ bylo voleno zcela závažně a v konsekvenci se zaměřením různých projektů současného výboru ČGGS ČLS JEP. O křehkosti, geriatrických syndromech se mnohdy hovoří jako o zlatém grálu geriatric. Myslím, že v době pandemie jsme si všichni, nejen my geriatři uvědomili, že naši tzv. křehcí geriatrickí pacienti jsou tou ohroženou a zároveň vysoce specifickou populací, kde znalost právě těchto specifíků nepatří pouze do zorného pole geriatrů, ale měla by být v povědomosti ostatních specializací současné medicíny. Cílem snahy geriatrů je v současné době zvýšit s ostatními obory komunikaci, diskuzi, vyvíjet společné projekty, semináře, jejichž cílem by mělo být nejen zvýšení délky života našich pacientů, ale zároveň, a to především, kvalitu jejich života a prodloužení soběstačnosti.

Po slavnostním zahájení, kterého se zúčastnili představitelé Fakultní nemocnice, Lékařské fakulty v Hradci Králové, pořádatel III. interní gerontologické a metabolické kliniky FN v HK a předseda Společnosti všeobecného lékařství ČLS JEP, následoval vlastní program, kde ihned v první části mohli být všichni účastníci informováni o činnosti ČGGS ČLS JEP, plánech, projektech, týkajících se právě některých aspektů nosného tématu kongresu. Národní plán pro Alzheimerovu chorobu, kde geriatři sehrávají významnou roli, dále neméně důležitý projekt na podporu geriatrických ambulancí, podporovaný Alzheimer nadačním fondem. V úvodním proslovu předsedkyně gerontologické a geriatrické společnosti byly vzpomenuy nejen úspěchy, ale i to, co se zatím nepovedlo a co je do budoucna v plánu. Bylo vzpomenuo 30. výročí III. interní gerontologické a metabolické kliniky v minulém roce, kdy nemohl být kongres konán.

Prakticky v napojení na úvodní část pak pokračovala série přednášek, která se týkala definování syndromu křehkosti, současné možnosti jeho ovlivnění – s významným aspek-

tem multimodální intervence, s výsledky tříletého projektu SPRINTT, jehož byly geriatři účastní. Dále bylo dosti podrobně hovořeno o imobilizačním syndromu z pohledu geriatrické neurorehabilitace a nezapomnělo se ani na význam nutriční intervence v léčbě sarkopénie nebo zkušenosti se zapojením seniorů do intervenčních programů. Po polední přestávce pak následovaly přednášky, týkající se dekontrace seniorů ve vztahu k infekci COVID 19, významu nutriční podpory, motivace a demotivace seniorů ve vztahu k pohybu.

Sekcce „mladých geriatrů“ se předvedla řadou přednášek týkajících se především zkušeností z průběhu pandemie COVID 19 u seniorů, řadou kasuistik z oblasti akutní geriatric, nebyla vynechána ani problematika logopeda a lékaře v komplexní péči.

V sekci poruch chování a kognitivních funkcí zazněly přednášky zaměřující se nad poruchami chování a osobnosti progredující s věkem, jako na jeden z geriatrických syndromů zůstávajících dosud bez větší pozornosti, dále přednášky o poruchách kognice, o nových formách testování, spolupráci s lékárnami v rámci prvotního záchytu i in-

27. celostátní gerontologický kongres

**„Geriatrické syndromy
- významný aspekt medicíny ve stáří“**

**Hradec Králové, 27. – 28. dubna 2022
Kongresové centrum ALDIS**

formace o nových možnostech jak diagnostiky, tak terapie Alzheimerovy choroby.

Druhý den kongresu byl věnován problematice kardiologické, představení sekce geriatrické kardiologie České kardiologické společnosti. V rámci sekce zazněly přednášky týkající se specifík kardiiovaskulární farmakoterapie ve stáří, srdečního selhání, antikoagulační léčby v závislosti na věku a nakonec přednášky o nekoronární intervenci ve stáří.

Po přestávce bylo pokračováno problematikou antikoagulační terapie, a to v podobě minisymposia firmy Bayer. Naše Klinika urgentní medicíny uvedla význam využití antidota antikoagulace v reálné praxi.

V závěru kongresu nechyběla ani onkologická tematika, tentokrát téma nemelanomových kožních nádorů u seniorů, současných možností v léčbě. Na tuto problematiku se napojila celá sekce s problematikou paliativní péče. V posledním období došlo k vytvoření geriatrické paliativní sekce, kde se ukazuje velmi dobrá a úzká spolupráce geriatrů a paliatrů. Přednášky pohled geriatra na paliativního pacienta a pohled paliatra na geriatrického pacienta byly toho dokladem.

Kongres uzavírala přednáška zabývající se křehkým geriatrickým pacientem v ordinaci praktického lékaře paliatra.

Odezva od účastníků kongresu na jednotlivá témata byla velká, proběhla řada zajímavých diskuzních příspěvků, byla projednána celá řada projektů a mezioborových spoluprací, což je vždy vítaným výsledkem takovýchto akcí. Můžeme si tedy pro tentokrát odškrtnout další pozitivní výsledek našeho celoročního snažení a doufáme, že i v následujících letech se nám podaří nejen úroveň udržet, ale ještě obohatit o nová témata.

Děkuji zároveň za podporu všem, kteří tvořili záštitu celého kongresu – České gerontologické a geriatrické společnosti, Fakultní nemocnici Hradec Králové a Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové.

Těším se na shledání v roce 2023.

MUDr. Božena Jurašková, Ph.D.

III. interní gerontologická a metabolická klinika FN HK, subkatedra geriatrie LF HK, předsedkyně České gerontologické a geriatrické společnosti ČLS JEP

Návštěva Chaim Sheba Medical Center a Sackler Faculty of Medicine, Tel Aviv University

Chaim Sheba Medical Center, zkráceně Sheba Center či jen Sheba, je největší nemocniční komplex na Blízkém východě a dle časopisu Newsweek patří mezi deset nejlepších nemocnic na světě. Nachází se v lokalitě Tel HaShomer, což je součást města Ramat Gan, které tvoří souměstí s Tel Avivem. Sheba Center má kolem 2 000 lůžek v téměř 160 klinikách

a odděleních a pro svou velikost bývá označováno jako *City of Health*, čemuž odpovídá i fakt, že má vlastní ZIP kód, tedy obdobu našeho PSČ. Zaměstnává kolem 1 700 lékařů, 2 740 sester a dalších 10 000 zdravotníků. Každoročně vykazuje zhruba 430 000 hospitalizací a 1 600 000 pacientů ošetřených ambulantně. Páteří centra je osm hlavních zařízení, k nimž

náleží také Rehabilitační nemocnice. Samotná Rehabilitační nemocnice pak sestává z řady oddělení, ke kterým náleží nejen standardní oddělení neurologické či ortopedické rehabilitace, ale také například psychiatrická či geriatrická divize, oddělení respirační péče a rehabilitace nebo národní centrum roztroušené sklerózy (https://eng.sheba.co.il/The_Rehabilitation_Hospital). Sheba Center také patří mezi výuková zařízení *Sackler Faculty of Medicine*, která je součástí *Tel Aviv University*. Samotná lékařská fakulta se pak dělí na jednotlivé *schools*, k nimž mezi jinými náleží i *School of Medicine* (blíže viz <https://en-med.tau.ac.il/education>).

V roce 2019 se podařilo naší LF HK získat grant v rámci kre-

ditové mobility programu Erasmus+, který byl primárně zaměřen na výměnu akademických pracovníků a studentů v oblasti rehabilitace. Následná celosvětová pandemie a s ní související restriktce tuto výměnu na více jak dva roky prakticky znemožnila a po nedávném uvolnění restriktcí musel být obsah projektu urychleně pozměněn tak, aby ho bylo možno realizovat v krátké době a při dosažení konkrétních cílů. V první fázi došlo k dohodě o týdenních výměnných pobytech šesti pracovníků z každé strany, kteří se přímo podílí na výuce studentů. Předposlední březnový víkend roku 2022 tak do Izraele vycestovala skupina akademiků ve složení děkan Lékařské fakulty prof. MUDr. Jiří Mandák, Ph.D., přednosta Neurologické kliniky prof. MUDr. Martin Vališ, Ph.D., přednosta Neurochirurgické kliniky doc. MUDr. Tomáš Česák, Ph.D., přednosta Plicní kliniky doc. MUDr. Vladimír Koblížek, Ph.D., přednosta Rehabilitační kliniky doc. MUDr. Ivan Vařeka, Ph.D. a vedoucí jednoho z oddělení téže kliniky MUDr. Libuše Smetanová, Ph.D.

Během prvního dne pobytu se prof. Mandák setkal s děkanem telavivské lékařské fakulty, kterým je prof. Ehud Gorsmann, a s prof. Iris Barshack, která vede School of Medicine. Z diskuze mimo jiné vyplynul i zajímavý fakt, že jen malá část vyučujících klinických oborů má uzavřenou smlouvu přímo s univerzitou, většinou se jedná o pracovníky, kteří mají smlouvu pouze s daným výukovým zařízením, tedy nemocnicí. Ostatní členové skupiny během prvního dne absolvovali komentovanou exkurzi po rozsáhlém a velkoryse řešeném univerzitním kampusu, ve kterém studuje více jak 30 000 studentů z Izraele a dalších zemí. V areálu univerzity jsou umístěny jednotlivé fakulty, oborově specifické knihovny, studentské prostory, jídelny, synagoga, několik veřejnosti přístupných muzeí a další zázemí určené pro výuku a výzkum. Převážná část Sackler Faculty of Medicine a její School of Medicine je umístěna ve dvou křídlech 10podlažní budovy, ve které se nachází řada teoretických pracovišť, jejichž zaměřením je výuka a základní a aplikovaný výzkum. V okolních budovách se pak nacházejí další školy lékařské fakulty, posluchárny a lékařská knihovna. V hlavní budově fakulty účastníci vyslechli přednášku prof. Barshack a její kolegyně o principech moderní výuky. Přednáška a následná diskuze potvrdila, že obě naše fakulty sdílejí stejný problém, a to jak získat a udržet pozornost současné generace studentů a zvýšit tak kvalitu výuky. Při řešení je pak kladen důraz na důkladnou samostatnou přípravu studentů před vlastní výukou a práci v menších skupinách, tedy na princip obrácené výuky.

Další dny pak již byly věnovány návštěvě Sheba Center a především Rehabilitační nemocnice, kde prof. Gabriel Zeilig, bývalý dlouholetý vedoucí oddělení neurologické rehabilitace, připravil mimořádně zajímavý program. Účastníci navštívili například výborně vybavené *Israeli Center for Medical Stimulation* (https://eng.msr.org.il/about_Msr), které funguje na národní a mezinárodní úrovni a které pravidelně navštěvují všichni zdravotničtí pracovníci Sheba Center. Navíc platí zásada, že žádný z nových pracovníků Sheba Center se neodstane k vyšetření či terapii pacienta, aniž by prošel praktickým nácvikem v simulačním centru. Projdou tak nejen nácvikem zvládnání konkrétních medicínských stavů, ale také například nácvikem vyšetření pacienta či nácvikem jednání s pacienty nebo jejich příbuznými

s různými typy alterovaných psychických stavů, přičemž tyto představují profesionální herci. To vše pod dohledem tutorů za poloprůhledným sklem a při kompletní videodokumentaci, která je pak vyhodnocována při debriefinku. Dalším významným pracovištěm bylo *The Center of Advanced Technologies in Rehabilitation* (<https://www.catr-sheba.sites.tau.ac.il/>), které je vybaveno nejvyšší současnou úrovní technologií pro sofistikovanou analýzu chůze a pro virtuální realitu a které vede významná autorita v tomto oboru, dr. Meir Plotnik. Ten také účastníky seznámil s funkcí jednotlivých zařízení, a to jak v úvodní přednášce, tak při praktických ukázkách. Velmi zajímavá byla návštěva inovačního centra ACR (<https://arc.sheba.co.il/about/>), které zprostředkovává spolupráci akademické a medicínské sféry se startupy a strategickými průmyslovými partnery. Zaměřuje se přitom například na využití umělé inteligence při zpracovávání a analýze velkého množství dat, telemedicínu, vizualizaci v medicíně, inovace v operativě či na rehabilitaci. Velmi zajímavým pracovištěm byl i *The Department of Emergency Management and Disaster Medicine*. Toto pracoviště se mimo jiné zabývá přípravou běžných občanů pro záchranu osob svépomocí během prvních 48 hodin po katastrofické události, tedy v rozhodném období pro přežití zraněných, zavalených atd., kdy ovšem ještě obvykle nejsou v dostatečném počtu přítomny profesionální záchranné týmy.

Jednotliví účastníci také navštívili některá pracoviště přímo odpovídající jejich zaměření. Prof. Vališ se tak setkal s prof. Anat Achiron, která patří k světové špičce v oblasti diagnostiky a terapie roztroušené sklerózy, doc. Koblížek navštívil pracoviště plicní rehabilitace a doc. Česák pracoviště neurochirurgie. Prof. Mandák se mimo jiné setkal také s ředitelem Sheba Center, kterým je prof. Jicchak Kreiss. Základnou zůstávala po celou dobu pobytu Rehabilitační nemocnice, kde účastníci postupně navštívili její jednotlivá pracoviště včetně výborně vybaveného oddělení robotické rehabilitace nebo úseku hydroterapie s hlavním terapeutickým bazénem o rozměrech 15x8 metrů.

Všichni účastníci hodnotí celý výměnný pobyt jako mimořádně zajímavý a úspěšný. Kromě mimořádně zajímavého odborného programu a navázání osobních kontaktů s perspektivou další odborné a výzkumné spolupráce účastníci ocenili i mimořádnou vstřícnost hlavního organizátora návštěvy, prof. Zeiliga. Poděkování za neocenitelnou pomoc při zajišťování běžných záležitostí včetně dopravy patří vrchní sestře rehabilitační ambulance paní Dahně Grosberg. Oba tyto pracovníky Sheba Center jsme již týden před naším výjezdem přivítali v Hradci Králové a věříme, že se s nimi a jejich kolegy v brzké době opět setkáme a budeme pokračovat v navázané spolupráci. Poděkování také patří společnosti *Educa International o.p.s.*, jejímž prostřednictvím jsme grant Erasmus+ získali, zvláště pak jejímu řediteli JUDr. Josefu Vochoskovi. A v neposlední řadě patří naše poděkování i pracovníci děkanátu paní Monice Pazourkové, která v hektickém období posledních měsíců připravila mimořádné pracovní nasazení a vysoce kompetentní přístup, stejně jako její nadřízené, ing. Evě Macourkové, která ji zastoupila v době nemoci.

doc. MUDr. Ivan Vařeka, Ph.D.
přednosta Rehabilitační kliniky LF HK a FN HK

Program mobility – stáž na Boloňské univerzitě

Ospedale Bellaria (nemocnice)

Vedle mobility studentů je jednou z klíčových aktivit evropského výměnného programu Erasmus+ i mobilita zaměstnanců jak akademických, tak i neakademických. Tahle forma internacionalizační strategie Univerzity Karlovy má za cíl rozvoj vztahů se zahraničními univerzitami, prohlubování spolupráce za účelem společné projektové činnosti, propagaci dobrého jména UK doma i v zahraničí, získávání mezinárodních zkušeností s výukou v zahraničí a v neposlední řadě taktéž zvyšování odborné kvalifikace zaměstnanců UK. Druh pobytu pod název „školení zaměstnanců“ Programu mobility poskytl ideální krytí pro můj 5denní školící pobyt na neurochirurgickém pracovišti Boloňské univerzity.

Boloňská univerzita (Alma Mater Studiorum Università di Bologna) je nejstarší univerzita na světě. Většina pramenů datuje její založení do roku 1088. Historicky je především známa pro výuku světského a kanonického práva. Na konci 13. století se Boloňská univerzita stala nejoblíbenější institucí v Evropě pro studium medicíny, přitahující studenty z celé Itálie a mnoha dalších zemí. Status Boloni byl dále posílen, když jí papež Nicolas II v roce 1292 udělil bulu, umožňující všem absolventům medicíny vyučovat po celém světě. Průkopnické snahy nakonec vyvrcholily první oficiálně schválenou systémovou pitvou člověka, kterou předvedl Mondino de Liuzzi v roce 1315 v Boloni (viz fotky z Teatro anatomico, Palazzo dell'Archiginnasio).

Úzká vazba „Istituto delle Scienze Neurologiche di Bologna“ (ISNB, Institut neurologických věd v Boloni) na samotnou univerzitu umožňuje školení zaměstnanců v rámci programu Erasmus+. Nicméně hlavním motivačním prvkem pro výběr tohoto školícího pobytu byl tzv. Programma di Neurochirurgia dell'Ipofisi. Jedná o multioborovou (neuro-

chirurgie, otorinolaryngologie, endokrinologie, patologie, neuroradiologie) pracovní skupinu, která má rozsáhlé znalosti na poli endoskopické endonazální operativy nejrůznějších patologií spodiny lebeční. Neurochirurgové prof. Diego Mazzanta s dr. Matteo Zoli, otorinolaryngologové prof. Ernesto Pasquini s dr. Giacomo Sollini mi umožnili ve velice přátelské atmosféře nahlédnout do jejich umění a zejména si rozšířit znalosti. Endoskopicky řeší i rozsáhlé patologie spodiny lebeční a zdokonalují techniku zavírání defektů, které vznikají při výkonech tohoto typu. Úspěšná plastika spodiny je alfou a omegou ke snížení výskytu nežádoucího pooperačního úniku mozkomíšního moku, který může vézt k různým formám zánětu CNS. Obdržel jsem spoustu dobře míněných rad a zejména

na navázal přátelství, které věřím, že bude možné rozvíjet v budoucnu minimálně formou dalších studijních pobytů. Snad nejdůležitějším poselstvím jejich pracovní skupiny je nutnost rozvoje multioborové spolupráce nejen v teoretické, ale i praktické rovině!

Dr. Zoli mi umožnil taktéž vstup na přednášky z anatomie, kde přednáší předmět neuroanatomie, které je dedikován celý další semestr (v rámci 3semestrální anatomie). Jinými slovy, pro chirurga a anatoma je potěšující vidět, že se klade důraz na poskytnutí dostatečného prostoru pro studium předmětu, kteří tvoří jeden z pevných základů oboru medicíny.

*MUDr. Pavel Póczoš, Ph.D., FICS
Neurochirurgická klinika FN HK
Ústav anatomie LF HK*

Teatro anatomico, Palazzo dell'Archiginnasio

Péče o zaměstnance FN HK

Up

Gallery Beta FKSP

PODĚKOVÁNÍ ZAMĚSTNANCŮM FN HK Jednorázová dotace do osobních zaměstnaneckých kont FKSP

Uplynulý „covidový“ rok 2021, další v pořadí, byl pro všechny hodně náročný. Znamenal vysoké pracovní nasazení a velkou psychickou zátěž pracovníků nemocnice. Vedení FN HK společně s odborovými organizacemi proto hledalo cesty, jak zaměstnancům za jejich práci kromě platového ohodnocení poděkovat.

Vloni obdrželi pracovníci jednorázovou dotaci do osobních zaměstnaneckých kont v caferterii Gallery Beta 1 000 Kč nad rámec ročního příspěvku. Letos přidělilo vedení nemocnice zaměstnancům, kteří splňují podmínky pro čerpání benefitů jednorázovou dotaci ve výši 2 000 Kč.

Tato částka byla zaměstnancům do osobních kont nahrána v polovině června, aby bylo možné ji čerpat již o prázdninách. Termín vypršení platnosti jednorázového přidělu (expirace bodů) byl stanoven až do 31. 12. 2023.

Celkově tak nemocnice deponovala svým zaměstnancům z Fondu kulturních a sociálních potřeb dalších téměř 10 milionů korun nad rámec původně plánovaného rozpočtu. V lednu obdrželi zaměstnanci do svých kont na nákup benefitů pro celý rok částku 13 200 Kč, v červnu další 2 000 Kč. V součtu dostali nad rámec platu formou nepeněžního plnění tedy celkem 15 200 Kč.

S přáním pěkného léta

Ing. Vladimíra Svobodová,

vedoucí oddělení péče o zaměstnance FN HK

Dětské tábory je možné hradit z osobních zaměstnaneckých kont FKSP

V čísle 2/2020 jsme podrobně popsali, jakým způsobem mohou zaměstnanci kromě rodinných rekreací hradit z osobních kont v caferterii Gallery Beta také dětské rekreace.

Za dětskou rekreaci se považují dětské tábory konané v průběhu celého roku. Jedná se o pobytové i příměstské tábory. Podmínkou je ovšem věk dítěte v rozmezí 5–16 let včetně. Tyto aktivity nesmí být součástí školní výuky. Takže školy v přírodě a lyžařské zájezdy hradit svým dětem z osobního konta zaměstnanci nemohou.

Oddělení péče o zaměstnance spravuje intranetovou sekci Služby zaměstnancům, kde mimo jiné najdou zájemci záložku Dětské tábory. Tam jsou pravidelně aktualizovány nabídky volných míst od provozovatelů dětských táborů z Hradce Králové a okolí. Pokud tedy zaměstnanci ještě nestihli svému dítěti letošní táborové zážitky zajistit, mohou těchto nabídek využít.

Ing. Vladimíra Svobodová,

vedoucí oddělení péče o zaměstnance FN HK

HUMOR LÉČÍ...

autor Lubomír Lichý
www.lichy-kresby.cz

Masáže pro zaměstnance ve FN HK

S platností od 1. května 2022 nabízí Rehabilitační klinika FN HK našim zaměstnancům možnost čerpat prostředky z FKSP (osobní konta Gallery Beta) na masáže, stejně jako tomu bylo v minulosti.

Masáže jsou poskytovány v prostorách ambulance Rehabilitační kliniky v Plicním pavilonu, přízemí budovy. Objednávat lze výhradně telefonicky na tel. 495 834 913, a to v pondělí, ve středu a v pátek v době 11.45–12.15 hod. Provozní doba je každý všední den od 15.30 do 18.30 hodin. Cena 1 masáže na 30 minut činí 400,- Kč. Hradí se vždy před první masáží. S sebou si zaměstnanec přinese benefitní kartu Gallery Beta a PIN kód k této kartě, aby mohlo dojít ke stržení platby z osobního konta.

Mgr. Ondřej Němeček

vedoucí fyzioterapeut

Rehabilitační klinika FN HK

Hledá se lékař

Motivovat kvalitní uchazeče, aby si zvolili studium medicíny právě na Lékařské fakultě v Hradci Králové. To je hlavním cílem nového projektu Hledá se lékař, který fakulta spustila v lednu letošního roku. Projekt také upozorňuje na dlouhodobý nedostatek lékařů a lékařek v České republice.

V Česku totiž v současnosti chybí více než dva tisíce lékařů a lékařek. Minimálně třetina regionů řeší jejich nedostatek jak v ambulancích, tak i v nemocnicích. A prognózy do budoucna nejsou vůbec dobré – spolu se stárnoucí českou populací stárnou i lékaři a lékařky, v některých specializacích se jejich průměrný věk blíží 60 letům.

Lékařské fakultě ovšem nejde o navyšování počtu uchazečů o studium medicíny, jak by se mohlo na první pohled zdát. Projektem se fakulta snaží oslovit ty nejkvalitnější uchazeče, kteří budou motivováni školu dostudovat a medicíně se věnovat. Studentům a studentkám má projekt pomoci nalézt vnitřní motivaci ke studiu nebo je ujistit v tom, že je medicína pro ně ta pravá.

Pro projekt Hledá se lékař vytvořila fakulta s pomocí studia Animato webové stránky www.hledaselekar.cz, které návštěvníky krok za krokem provedou jednotlivými tématy spjatými s lékařským povoláním. Základem jednotlivých částí webových stránek jsou videospoty plné komicky-mrazivých situací, natočené speciálně pro tento projekt.

Videospoty vznikaly ve spolupráci se studiem Moving Pictures už od roku 2019 v návaznosti na opatření Ministerstva zdravotnictví na podporu navýšení počtu studentů všeobecného lékařství. Produkci ovšem významně zdržela pandemie covidu-19. Studio se při zpracování tématu snažilo pracovat jak s nadsázkou, tak i s vážností situace. Série spotů nabízí divákovi představu jakési blízké „postapokalyptické budoucnosti“, kdy jsou pacienti odkázáni sami na sebe, protože lékaři zcela vymizeli.

Hledá se lékař

„Celým příběhem se prolíná Hippokratova přísaha se svým hlubokým etickým nábojem. Poselstvím má být, že lékařství je věda, dřina, umění a hlavně poslání, které dokáže dát životu náplň a umožňuje být užitečný. Doufáme, že naše dílko najde alespoň u části diváků příznivé přijetí. Jsem vděčný všem, kteří se na něm s nevšední ochotou a nasazením podíleli,“ říká k projektu profesor Jiří Petera, proděkan pro zahraniční styky a vnější vztahy LF HK.

Jak uvádí Ondřej Martinec a Kateřina Podlipná, spoluautoři scénáře z Moving Pictures, při tvorbě spotů pracovali s otázkou, zda může být vnitřní čistota člověka a ideál obsažený v Hippokratově přísaze onou pomyslnou cestou ven z problémů současné medicíny. Jednotlivé spoty podle nich zobrazují, v čem oni spatřují smysl medicíny a jak si k ní může budoucí student hledat vztah.

Happening před Gymnáziem Boženy Němcové

Happening – středoškoláci si zkouší resuscitaci

„Vytvořili jsme sérii spotů na čtyři pro lékařství základní po sobě jdoucí témata: Poslání, Věda, Dřina, Umění. Každý spot vyjadřuje jedno téma a všechny společně pak tvoří neodmyslitelný celek. Jako autoři bychom si přáli, aby divák/student díky filmovému vyprávění prošel všechny části a na jejich konci si pro sebe dokázal odpovědět na otázku, zda je medicína pro něj, zda je to pro jeho život dobrý směr, a utvrdil si motivaci vydat se na nelehkou dráhu lékaře,“ vysvětlují Ondřej Martinec a Kateřina Podlipná.

Videospoty návštěvníky webu postupně dovedou až na stránku, kde naleznou informace o studiu medicíny na LF HK a postup, jak si podat přihlášku. Fakulta uchazeče láká například na rodinnou atmosféru a také praxi ve Fakultní nemocnici Hradec Králové, která vzhledem k menším skupinkám umožňuje studentům si věci více vyzkoušet a také se ptát na to, co je zajímavé. Obsah webových stránek bude fakulta postupně doplňovat o další příspěvky, např. o rozhovory s lékaři, kteří se s uchazeči podělí o svoje zkušenosti se studiem medicíny i samotnou prací lékaře.

Celý projekt fakulta představila veřejnosti na tiskové kon-

ferenci 19. ledna. Ve stejný den proběhl také studentský happening – desítka mediků vyrazila do královéhradeckých ulic, před místními gymnázii seznamovala středoškoláky s projektem a umožnila jim si přímo na ulici vyzkoušet resuscitaci člověka na simulátoru. Zároveň s tím fakulta spustila informační kampaň na sociálních sítích a nabídla středním školám v přílehlých regionech bližší spolupráci. Do některých škol, které projevíly zájem, už během ledna a února vyrazili studenti a vyučující LF HK se svými prezentacemi a přednáškami.

Setkání se studenty SZŠ Trutnov

Projekt Hledá se lékař je dalším způsobem, jak se fakulta snaží oslovovat středoškolské studenty a pomoci jim nalézt si cestu ke studiu medicíny. Nový projekt doplňuje aktivity, které fakulta pravidelně realizuje pro uchazeče, např. Medikemp, setkání se studenty či organizování prohlídek fakulty, i pro širokou veřejnost, jako jsou akce v rámci Týdne mozku, Noci vědců, Týdne duševního zdraví nebo různé odborné přednášky.

Mgr. et Mgr. Hana Živná

Oddělení propagace a vnějších vztahů

Absolventi lékařských fakult

V časopisu České lékařské komory *Tempus medicorum* z dubna 2022 vyšel článek M. Kubka „Kam mizí absolventi lékařských fakult“, v němž je uvedena tabulka počtů absolventů magisterského studia v oboru Všeobecné lékařství (ne Stomatologie!) v uplynulých třech letech, jak je poskytli děkani všech lékařských fakult. Podívejme se, co lze z těchto suchých čísel vyčíst:

Česká republika má 8 lékařských fakult. Za poslední 3 roky (2019–2021) z nich vzešlo celkem 5 277 nových všeobecných lékařů. Jejich počet se během těchto let lehce zvýšil – ze 1 718 v roce 2019 na 1 786 v roce 2021. Nejvíce absolventů bylo z 1. LF UK (1 119), LF MU Brno (1 041) a LF UP Olomouc (640), nejméně pak z LF Ostrava (214), 2. LF UK (515) a LF UK Hradec Králové (535).

Kromě Ostravy, na všech dalších sedmi fakultách studují i zahraniční studenti v anglickém programu. Mezi výše uvedenými celkem 5 277 absolventy bylo 4 227 v českém jazyce a 1 050 (cca 20 %) v angličtině.

V zastoupení absolventů mužů a žen byl výrazný rozdíl: v českém programu to bylo 1 466 mužů a 2 761 žen, poměr asi 35 : 65 (feminizace českého zdravotnictví!), v anglickém programu pak bylo absolventů 488 mužů a 435 žen (Plzeň neudala zastoupení mužů a žen), poměr opačný, asi 53 : 47.

A jak je na tom naše fakulta? Ve třech sledovaných letech

absolvovalo postupně 176, 183 a 176 studentů Všeobecného lékařství, z toho celkem 412 v českém jazyce a 123 (cca 23 %) v angličtině. Zastoupení mužů a žen bylo v českém programu 161 mužů a 251 žen, poměr asi 39 : 61, v anglickém programu to bylo 78 mužů a 45 žen, poměr asi 63 : 37.

Srovnáme-li čísla z naší fakulty s čísly celostátními, jsou patrné lehké rozdíly: počet absolventů se u nás v roce 2020 lehce zvýšil oproti roku 2019, v roce 2021 však poklesl na úroveň 2019. Procento absolventů v angličtině je lehce vyšší (23 %) oproti celostátnímu počtu (20 %).

Pokud jde o zastoupení pohlaví, na naší fakultě je oproti celostátním číslům lehce vyšší procento absolventů mužů, a to jak v českém programu (39 % vs. 35 %), tak v angličtině (63 % vs. 50 %). Prof. Stránský svého času tuto již dlouhodobou tendenci vysvětloval těžší přijímací zkouškou z fyziky ke studiu na naší fakultě ve srovnání s jinými fakultami, protože fyzika je prý obecně obtížnější pro ženy.

Z pohledu České lékařské komory, bylo do ní ve sledovaných letech 2019–2021 přijato (tj. pracují jako lékaři v ČR) z uvedeného celkového počtu absolventů 5 277 jen 3 802. Ze zbyvajících počtu 1 475 lékařů je 1 050 absolventů v angličtině, kteří zjevně odešli do svých zemí, ale také 425 Čechů (10 % všech promujících Čechů), kteří buď odešli do zahraničí či mimo obor.

Ivo Šteiner

Cesty města 2

K městu českých královen

Expozice Muzea východních Čech v Hradci Králové *Cesty města* je členěna na čtyři hlavní tematické celky. V tomto článku seznámíme čtenáře s první částí expozice nesoucí název *K městu českých královen*. Jak sám název napovídá, stěžejní doba, na kterou se autor expozice Mgr. Radek Bláha soustředil, bylo období vrcholného středověku, kdy v Hradci pobývaly královny vdovy Eliška Rejčka a Alžběta Pomořanská.

Expozice ve své celistvosti však dokumentuje vývoj osídlení královéhradeckého návrší od doby předdějinné (od paleolitu až po mladší dobu železnou), přes středověk až po období renesance. Její stěžejní část zachycuje časové období 13. až 16. století a zaměřuje se zejména na význam Hradce Králové jako jednoho z nejstarších právních měst a urbanistickou výstavbu města.

Za zmínku stojí originální architektonické pojetí expozice, kdy se návštěvník ocitá v prostředí volně evokujícím prostor dnešního Velkého náměstí s jeho dominantami – replikou středověkého opevnění, středověké pevnostní brány a chrámu Svatého Ducha na opačné straně. Exponáty jsou pak integrální součástí těchto kulís a umocňují tak zážitek z prohlídky.

Součástí expozice *K městu českých královen* jsou i multi-mediální projekce a interaktivní prvky. Doslova ohromujícím zážitkem pro návštěvníka může být projekce iluminací z pozdně středověkých a renesančních kancionálů, kdy si může prohlédnout vybrané detaily maleb. Zajímavá je i apli-

Pohled na originál zvonu zavěšeného na zvonové stoličce, po straně je umístěn digitální interaktivní písářský pult

Instalace tématu torzální architektury s dotykovými obrazovkami obsahujícími interaktivní aplikaci, pomocí níž se návštěvník seznámí s prvky gotické architektury

Úvod expozice *K městu českých královen* – počátky osídlení hradeckého návrší až po raný středověk

Středověký model města doplněný třemi dotykovými obrazovkami umožňujícími prohlédnout si detailně prvky středověkého města

kace pracující s tématem torzální architektury nebo digitální písářský pult, seznamující návštěvníky s paleografickými texty a jejich transkripcí (přepisem), typy písma. Návštěvník si sám může vyzkoušet, jak náročné bylo napsat literu gotickým písmem, nebo si může na svou e-mailovou adresu zaslat glejt se svým jménem. Jednou z hlavních dominant expozice je středověký model města, který znají pravidelní návštěvníci muzea z předchozí expozice, avšak tentokrát byl obohacen o tři dotykové obrazovky s novou aplikací, která představuje středověký Hradec v úplně nové dimenzi. Součástí aplikace jsou i nově doplněné historické i soudobé fotografie dokumentující proměnu místa.

PhDr. Zdeňka Kulhavá
Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Foto M. Beneš

Sociálně zdravotní a lékařská péče za první republiky

Část 2. YMCA

Instituce a spolky sociální a sociálně zdravotní péče v Hradci Králové

Sociální a sociálně zdravotní péči se v Hradci Králové po roce 1918 věnovala řada spolků a sdružení. Některé z nich vybudovaly ve městě vlastní budovu, jiné zde měly pouze úřadovnu a věnovaly se spíše osvětové činnosti, pořádání kurzů, přednášek nebo organizování vzdělávacích akcí. Vzájemná spolupráce těchto institucí a spolupráce s většími organizacemi jako byla Okresní péče o mládež a Okresní ústav sociálně zdravotní péče byla na vysoké úrovni. Odborná úroveň dobrovolných zdravotnických spolků a institucí byla usměrňována Ministerstvem veřejného zdravotnictví a tělovýchovy, které mělo koordinovat a zefektivnit jejich úsilí.

YMCA (Young Men's Christian Association – Křesťanské hnutí mladých lidí)

Největší celosvětová organizace dětí a mládeže, která vznikla v Anglii v roce 1844. V roce 1920 z iniciativy T. G. Masaryka přijeli do ČSR školitelé, kteří se podíleli na zaklá-

Budova YMCA v Šafaříkově ulici, cca 1924, Sbirka MČ

dání místních sdružení a vyškolení českých a slovenských dobrovolníků. Československé hnutí YMCA tak vzniklo již v roce 1920, od tohoto roku byla zakládána místní sdružení. Cílem byla náboženská, kulturní a sociální obroda v duchu křesťanských zásad. YMCA fungující v Československu byla

YMCA, vitráž nad hlavním vstupem, 2020, foto Jiří Zikmund

členem světového svazu YMCA v Ženevě. Mateřskou organizací byla YMCA v USA, která podporovala založení a organizaci sdružení v ČSR.

V Hradci Králové začalo sdružení YMCA fungovat mezi prvními v ČSR. Správním orgánem krá-

Lucerna na střeše s neonovým logem, 2020, foto Jiří Zikmund

lověhradecké YMCA byl správní výbor v čele s předsedou. Nejvyšším orgánem byl Ústřední výbor v Praze. Hlavním cílem hnutí byla mravní obroda mládeže. Tato výchovná činnost měla doplňovat rodinnou a školní výchovu. Důraz byl kladen na péči o zdraví a výchovu charakteru. Tzv. čtyřstranný program, tělesný, rozumový, mravní a společenský vývoj, byl uplatňován zejména ve výchově chlapců a mladých mužů. Sdružení pořádalo přednášky, kurzy a kulturní akce. YMCA provozovala také hřiště pro děti a dospělé u Orlice v blízkosti plováren (zřízené v roce 1923), jehož součástí byly mimo jiné běžecké dráhy, kurty na odbíjenou, hřiště na košíkovou, softball a squash, později fotbal a kurty na tenis. Sdružení YMCA původně pracovalo v provizorních prostorách v Husově domě na Kavčím plácku, poté na Jiříkově třídě čp. 353 (dnes třída ČSA). U příležitosti stavby vlastní budovy probíhala propagační kampaň představitelů sdružení veřejnosti.

Stavba vlastní budovy v Šafaříkově ulici čp. 666, která byla financována ze státní podpory, subvencí tuzemských mecenášů a fondů ze zahraničí, byla zahájena v roce 1924 podle projektu králověhradeckého architekta Václava Rejchla ml. Pětipodlažní budova byla dokončena v roce 1925. V suterénu budovy fungovala samoobslužná jídelna, první tohoto druhu ve městě, s kuchyní, pekárnou a skladem. Počátkem třicátých let podávala až 350 obědů a večeří denně. V přízemí byly umístěny společenské a klubovní místnosti, přednáškový a výstavní sál, knihovna a čítárna, prádelna, fotokomora, v plánu bylo i zřízení tělocvičny. K dispozici byly také 2 byty pro tajemníky. Budova YMCA disponovala téměř 40 pokoji pro ubytování 60 mladých mužů, bylo zde zavedeno ústřední topení, sprchové lázně, tekoucí studená a teplá voda. Klubovna a čítárna byla přístupná každý den. Sociální pomoc poskytovala YMCA zejména chlapcům

Společenský sál a čítárna, cca 30. léta 20. století, SOKA

Kuchyň v suterénu, cca 30. léta 20. století, SOKA

Dvoulůžkový pokoj s balkonem v 1. patře, cca 30. léta 20. století, SOKA

ze sociálně slabých vrstev, poskytovala levně nebo zdarma noclehy a stravu.

Členem hnutí YMCA se mohl stát chlapec, dívka, mladý muž nebo mladá žena bez ohledu na církevní nebo politickou příslušnost. Královéhradecké sdružení YMCA sdružovalo mládež do skupin a družin s různým programem. Dívčí a chlapecké družiny se scházely obvykle jednou týdně. Organizovány byly i kluby dospělých členů a členek: v Hradci Králové fungovaly dva Y kluby, tři Kluby maminek, klub Bratrstvo, který se věnoval divadlu a další zájmové kroužky (hudební a literární klub, loutkářský klub, orchestr a sportovní oddíly). Fungoval i Učňovský klub. Byl vydáván také časopis pod názvem *Život YMCA v Hradci Králové*

(od roku 1935 jako *Život Hradecké YMCA*), osvětová činnost se zaměřila i na organizování Klubu přespolních (pro dojíždějící studenty) nebo profesního Y-klubu mladých mužů. Sdružení pořádalo debaty a společenské večírky, sociální, zdravotnické a odborné přednášky a kulturní akce, jazykové a odborné kurzy např. řízení auta, sportovní turnaje a soutěže, literární a umělecké besedy, umělecké a propagační výstavy. V letních měsících byly organizovány táborové pobyty pro chlapce a dívky ve volné přírodě. Ve dvacátých letech fungovaly dva letní tábory YMCA: v údolí Sázavy u Soběšína a na trati Kralovany – Suchá Hora, Oravský Podzámok. V letech 1933 až 1938 byl vybudován letní srubový tábor

Společenský a přednáškový sál, 20. léta 20. století, Sbíрка MVČ

ve Slatině nad Zdobnicí, určený pro děti a mládež ve věku 10 až 17 let, s kapacitou 72 lůžek. Pro letní pobyty byl využíván i tábor v Hranici u Rokytnice nad Jizerou, zde se střídaly pobyty pro děti ve věku 6 až 10 let a dívky nad 13 let. Zimní táboření, spojené s lyžováním, bylo pořádáno o vánočních a pololetních prázdninách.

Sdružení YMCA bylo rozpuštěno v roce 1943, kdy byla budova pro veřejnost uzavřena a obsadila ji německá organizace Kinderlandverschickung in Böhmen und Mähren. Činnost YMCA byla obnovena v roce 1945, budova byla využívána jako centrum pro cizí státní příslušníky, kteří pracovali v kraji jako totálně nasazení nebo pro vězně vracející se z koncentračních táborů. Prvním poválečným cílem YMCA bylo uvedení budovy do provozu a otevření letního tábora ve Zdobnici. V roce 1950 byla zavedena pro sdružení státní správa a o rok později byl majetek převeden na Čs. svaz mládeže a činnost YMCA byla ukončena.

PhDr. Pavla Koritenská

Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Historické fotografie: Sbíрка MVČ, Státní okresní archiv Hradec Králové

Použitá literatura:

Hlaváčková, Ludmila; Svobodný, Petr. *Dějiny lékařství v českých zemích*. Praha: Triton, 2004.

Koritenská, Pavla. *Velká vizita! MVČ: Hradec Králové, 2017*.

Reklamní leták *Co znamená YMCA pro nás?*, fond YMCA v Hradci Králové, SOKA Hradec Králové, nestr.

Rejchrt, Miroslav. *YMCA v Hradci Králové*. Strojopis. Doprovodná dokumentace Historického oddělení MVČ, s. 12.

Stručná zpráva o činnosti sdružení YMCA v Hradci Králové za rok 1949. Strojopis. Doprovodná dokumentace Historického oddělení MVČ, nestr.

Královéhradecký architektonický manuál (KAM), zaštitěný kulturní neziskovou organizací kontrapunkt, z. ú. – odborně-popularizační databáze, která podává ucelený přehled o architektuře, architektonických úlohách, stylovém rejstříku, umělecké výzdobě a urbanismu Hradce Králové v letech 1894–1950. <https://kam.hradcekralove.cz/>

HRADEC KRÁLOVÉ VE FOTOGRAFIÍCH Staré momentky – Městské lázně

V roce 1933 byl v Hradci Králové slavnostně otevřen nový objekt přezdívaný také Dům zdraví – Městské lázně. Stavbu městských lázní financovala Městská spořitelna, projekt byl zadán místnímu architektovi Oldřichu Liskovi. Vstupní průčelí, postavené na kontrastu horizontálních linií pásových oken a vertikálního pásu schodiště, mělo společně se soustavou dalších teras navodit pocit velkého parníku. Stavba se vyznačuje funkcionalistickým tvaroslovím s jemnými narážkami na nautické téma.

Bazén – plovárna – o rozměrech 30 x 12 metrů byl obklopený ze třech stran galeriemi. Unikátem se stalo umělé vlnobítí, které se spouštělo vždy na 10 minut v hodinových intervalech. Jedna z venkovních teras měla sloužit také jako sluneční lázně, další k odpočinku a relaxaci. V suterénu byly k dispozici parní, vanové, uhličitě a kyslíkové lázně, sprchy, tělocvična nebo odpočívárna s masáží se 30 lůžky. Návštěvníci mohli využívat služby kadeřnického salónu a sauny, fungovalo pro ně také občerstvení.

Nová expozice hradeckého muzea přináší v části **K Salonu republiky – Město a voda** projekci dobových fotografií týkajících se vodních děl, mostů, lázní a plováren prvorepublikového Hradce Králové.

*PhDr. Pavla Koritenská, Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Historické fotografie: Sbírka MVČ, soukromá sbírka
Foto současnost: Jiří Zikmund, Pavla Koritenská*

Městské lázně, Oldřich Liska, 1933

Městské lázně, svítící neony, 30. léta 20. století

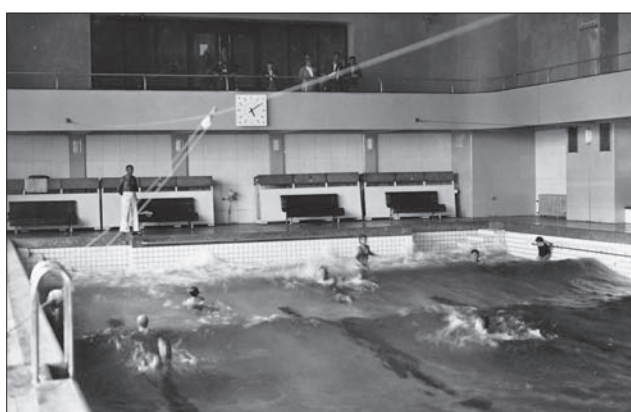
Pohled na budovu lázní se severní terasou, 30.–40. léta 20. století

Pohled na původní místo severní terasy, 2022

Na terase Městských lázní, 40. léta 20. století, soukromá sbírka

Umělé vlnobítí zajistila firma Kolben a Daněk

Technické zázemí Městských lázní, 30. léta 20. století, soukromá sbírka

Technické zázemí, 2016, foto Jiří Zikmund

Za Viktorem Dykem na jadranský ostrůvek Lopud

Obr. 1

Ačkoliv nás v posledních letech svírají kleště už tedy velmi protivného a stále životu nebezpečného *kovidu*, trvá cestování studentů i učitelů naší Lékařské fakulty po celém světě. Méně často s cílem sdělování našich či čerpání zahraničních výdobytků vědeckého a výzkumného snažení, ale s trvalou a neodraditelnou touhou poznávat život v jiných lidských kulturách a přírodních formacích naší planety. Fascinující vodstva i dechberoucí horstva s jejich nádhernou flórou a faunou nezůstaly námi opuštěny ani loni. Po opakované a neúspěšné snaze pobýt nějakou dobu ve středomořských neslovanských zemích, které stále vykazovaly nejistou epidemickou situaci, padla naše volba letního pobytu na jednom z méně známých ostrovů chorvatských, kde v září 2021 sice panovala určitá omezení běžného života ale pro nás přijatelná k realizaci rekreace. Zkušené cestovatelé znají okouzující a vzrušující krásy mnohých exotických a vzdálených krajín, nicméně Jadran a jeho okolí přece nikdy nezklamou! A navíc v jeho blízkosti i vodách narážíme často na stopy našich českých pradědečků a prababiček, kteří byli jedněmi z pionýrů objevujících a opěvujících tato území a vodstva už na počátku 20. století, a to především po vzniku našeho státu.

Rozhodnutí zkusit odpočinek od denních starostí spojených s léčením, výukou a výzkumem padlo proto na ostrov Lopud. Obydlené ostrovy a ostrůvky mají pro nás vždy kouzlo jakési romantické odloučenosti od pevniny a také vykazují určitou redukci množství návštěvníků turisticky fungující destinace i v dobách nepandemických. Zmíněný ostrůvek je omýván Jadranským mořem jako jeden z Elafitského souostroví mezi Pelješacem a Dubrovnikem, zabírá jen 4,6 km², nabízí přes jeden kilometr skutečně písčiny pláží a žije zde asi 250 trvalých obyvatel a nepotkáte zde žádné automobily. Jeho kamarády jsou ostrovy Šipan a Koločep a dále menší

a méně obyvatelně významné Daksa, Sveti Andrija, Ruda, Mišnjak, Jakljan, Kosmeč, Goleč, Crkvine, Tajan a Olipa a jako součást jejich rodiny je též uváděn ostrůvek Lokrum. Ten se nachází trochu odděleně od nich, avšak na dohled jihovýchodně od Dubrovniku a byl v r. 1963 vyhlášen přírodní rezervací. Ale vraťme se na Lopud. Cesta na něj vede jen po vodě z pobřežních obcí jako jsou Trsteno, Brscine a také romantický Dubrovnik. Zde musíte zanechat koňská stáda svých silných osobních automobilů nebo se tam dopravit taxíkem po letecké cestě na letiště Čilipi u Dubrovniku. Několik hotelů a apartmánů na Lopudu využívá služby svých nebo sjednaných dopravců na pobřeží a plavba malými čluny je po většinu letní sezóny příjemná a trvá 10–30 minut. Na ostrově se nachází jediné městečko – samozřejmě Lopud, zabírající část pobřeží a svahů severozápadního pobřeží ostrova (obr. 1). Žije v něm většina obyvatel, kteří se živí rybařstvím, službami a turistikou. V blízkosti se nachází několik menších kostelů a františkánský klášter. Na opačném – jihovýchodním pobřeží ostrova se v hlubokém zálivu rozkládá pláž Šunji (obr. 2). Na nejvyšším kopci ostrova se

Obr. 2

nachází španělská pevnost Sutvrač zbudovaná v roce 1563, která je nyní postupně obnovována. Její ruiny byly i jedním našim turistickým cílem. Po závěrečném trochu krkolomném výstupu k bývalému hradu se ale nabízí nádherný výhled jak na ostrov samotný, tak i na okolní Jaderské moře, ostatní Elafiťské ostrovy a také Dubrovnik.

Počet turistů na ostrově ubytovaných dosahuje běžně maximálně několika stovek, ale během dne se navyšuje o pasanty, kteří se nechají zlákat cestovkami v Dubrovniku nebo na sousedních ostrovech. Jejich cílem je především nejdelší písčiná pláž v Chorvatsku Šunj a restaurace *Dubrovnik* s vyhlášeným menu z ryb a mořských plodů. K pláži se dostanete

Obr. 3

čile pendlujícími vozíky (bohužel s benzínovými motorky) mezi ní a městečkem Lopud, nebo můžete zvolit kratší či delší procházku po lesních pěšinkách a cestách, během které musíte narazit na „Spomenik Viktoru Dyku“ (obr. 3). Ano, náš významný básník a politik sem mezi světovými válkami ve 20. století s oblibou cestoval za odpočinkem a zřejmě i za inspirací. Stejně tak další naši umělci: básník Hanuš Jelínek (napsal zde báseň opěvující ostrov) a malíři např. Jindřich Štyrský a Toyen sem jezdili v letech 1922–1924. Na jaře 1931 při koupání právě u pláže Šunj zemřel Dyk na srdeční selhání a na jeho památku byl místními postaven památník navržený Nikolou Dobrovičem a obnovený v 90. letech dvacátého století. Dnes nese spolu s jeho kdysi pěkně upraveným okolím a kapličkou sv. Leonarda už zase devastující stopy času a je plánována jeho renovace.

Asi uprostřed městečka poblíž pláže nás zaujmou vysoké palmy v zahradě částečně skrývající chátrající stavbu hotelu Grand Hotel Lopud. Modernistická stavba vznikla v třicátých letech 20. století. Jeho autorem se stal výše jmenovaný jugoslávský architekt Nikola Dobrovič, který se nedlouho předtím vrátil ze svého pobytu v Praze. Zájem o vybudování moderního cestovatelského zařízení projevili dva zdejší provozovatelé hotelů Antun Sesan a Antun Glavović a stavební

Obr. 4

práce na hotelu probíhaly v letech 1934 až 1936. Výstavba tak radikálně moderního objektu na odlehlém ostrově fascinovala tehdy místní obyvatelstvo, i když byla v rozporu s místní tradiční přímořskou architekturou. Dominantním prvkem hotelu byla bílá barva, každý z 80 pokojů měl svůj vlastní balkon a je v současnosti rekonstruován. Dosud žijící příbuzná předválečných majitelů hotelu žije ještě na Lopudu a pracuje tu mj. jako prodavačka jízdenek na dopravu trajekty mezi ostrovy jako zaměstnankyně společnosti Jadrolinija. Umí trochu česky, a tak se od ní můžete dozvědět, jak začala postupná zkáza hotelu, téměř před sto lety chlouby ostrova, provozovaného po 2. světové válce především jugoslávskými komunistickými majiteli.

Je pozoruhodné, že určité necitlivé a ekologicky sporné rozhodnutí postavit zde velký luxusní hotel zopakovala koncem šedesátých let minulého století italská společnost ve spolupráci s chorvatskými podnikateli, a tak tu vznikl opravdu monumentální hotel Lafodia (obr. 4). Nabízí špičkové ubytování, vybavení i péči o své klienty. V letech 2020–21 omezily významně jeho služby dopady hygienicko-epidemiologických opatření v souvislosti s kovidovou pandemií. Hostů bylo loni také pomálu, což významně redukovalo i počty personálu s dopadem na kvalitu především gastronomických služeb. Ostrov však skutečně poskytuje očekávaný, zcela klidný a komfortně zajištěný prázdninový pobyt včetně tradičně pestré a profesionálně připravené středomořské stravy, jadranských vín a místního ovoce, koupání v průzračném moři a zajímavých výletů na okolní ostrovy či do Dubrovniku.

Obr. 5

Cesta sem a zpět vede většinou po dálnici na území Chorvatska zatím s nájezdem na původní Jadranskou magistralu nedaleko od deltovitého ústí řeky Neretvy do moře u městečka Ploče. Zatím trvá krátký průjezd územím Bosny a Hercegoviny v přístavu Neum a jeho okolí, ale bude brzy disponovat novou trasou. Před osadou Klek je již téměř dobudován monumentální lanový most (obr. 5) z pobřeží na poloostrov Pelješac. A tak možná už letos pojedete do Dubrovniku a dál pouze po chorvatských silnicích. Možné je cestu z Čech i zpět rozdělit na dvě části. Nabízí se noční odpočinek buď ve Slovinsku – např. v malebném lázeňském Ptuj, nebo těsně u hranic v Chorvatsku, kde v kouzelné hornaté krajině lze využít služeb hotelu Trakoščan poblíž stejnojmenného hradu čnicího nad romantickým jezerem uprostřed lesů a pastvin. Místo je velmi navštěvovaným rekreačním střediskem Chorvatů i cizinců a, jak jsme sami zažili, chorvatskými snoubenci oblíbenou destinací pro svatební stování a zábavu.

Milan Kaška

Základní a Mateřská škola při Fakultní nemocnici HK

Hospitalizací se děti často ze dne na den ocitnou v uzavřeném prostoru, izolované od reality venkovního světa a přírody. Jedním z hlavních záměrů nemocniční školy je, kromě výuky, umožnit dětem alespoň zprostředkovaně kontakt s venkovním prostředím, s koloběhem přírodních dějů a s tradicemi s těmito přírodními ději spjatými. Děti na nemocničních odděleních si zásluhou kreativních a velmi nápaditých učitelek mateřské školy a školního klubu mohly

užívat probouzení přírody, neboť všechny prostory dětských oddělení se proměnily v jarní louky a zahrádky díky vyrábění květin z různorodých materiálů. Iniciativa jarního zdobení se přenesla i na hlavní lékárnu nemocničního areálu, která příčiněním učitelek MŠ rozkvetla kopretinami na oknech. Na travní plochu před dětskou klinikou i v letošním roce paní učitelky instalovaly vyzdobená obří vejce, která kolemjdoucím nedovolila projít bez povšimnutí a probouzela veselou velikonoční náladu.

První jarní den v roce 2022 stejně jako v celé této dekádě připadl na 20. března. Tento den, označovaný jako jarní rovnodennost, přináší do naší krajiny nejvíce slunce, neboť sluneční paprsky dopadají kolmo k zemské ose a z astrologického hlediska se tím startuje celý astrologický cyklus a z pohledu astrologie i počátek nového roku. Letos jsme tento přerod vnímali dvojnásobně, protože jsme se společně s přírodou mohli znovu nadechnout a to doslova – 5. totiž skončila povinnost nosit respirátory i ve zdravotnických zařízeních, konečně jsme zhluboka nabrali vzduch do plic a chytili druhý dech. Číslo 5 hrálo i další roli v životě naší

školy. Škola v tomto roce totiž uspořádala již 5. ročník soutěže Nemocniční zajíček, které se tentokrát účastnilo 20 škol a školských zařízení. Jelikož ze všech výtvarných prací vyzařovala pečlivost a originalita dětského vidění světa, bylo velmi těžké dodržet pravidla a vybrat z nich pouze 3 nejlepší, protože odměnu by si zasloužili všichni „umělci“. Porota ocenila dalších 24 dětí diplomem. Hned po Velikonocích se uskutečnila výstava těchto obrázků v pavilonu interních obořů v hradcecké fakultní nemocnici a její slavnostní zahájení, které bylo letos zpestřeno hudebními vstupy harmonikáře a kytaristy v jedné osobě. Podařilo se mu uvolnit atmosféru a rozezpívat i referentky oddělení SSV odboru školství KÚ – Mgr. Řehákovou a Mgr. Madali, které školu poctily návštěvou této výstavy stejně jako přednostka dětské kliniky Doc. MUDr. Skálová, náměstkyně pro ošetrovatelskou péči Mgr. Vaňková a specialista PR a marketingu FN HK Bc. Sochor.

Dalším číslem 5 je datum 5. května, který bývá věnován kampani Den hygieny rukou. Školní klub dětem v rámci této kampaně vštěpoval důležitost pečlivého mytí rukou jakožto zásadního způsobu prevence šíření různých infekčních

onemocnění, jako jsou například salmonelóza, rotavirové infekce, virová žloutenka typu A a coronavir. Děti pomocí prstových barev obtiskovaly své ruce a vytvářely obraz ruky, na níž dopadá kapka, která má upozornit na nutnost řádného mytí rukou, neboť právě ruce jsou nejvíce ohrožující a ohrožovanou částí těla pro přenos infekcí. Dalšími mimoškolními aktivitami bylo vyrábění dárečků pro maminky ke Dni matek – přáníček, srdíček a květin, a to vše různými výtvarnými technikami. Následující vytváření kytiček se vztahovalo k oslavě Mezinárodního dne sester, jenž 12. května připomíná narození anglické ošetrovatelky Florence Nightingale. Děti tak mohly darováním kytiček poděkovat sestřám za jejich péči.

Oslavy Dne dětí letos škola po dvouleté koronavirové pauze přenesla z komorních interiérů nemocnice na trávník u dětské kliniky a tato akce tím získá toho správného bujarého ducha. Pro děti je nachystána spousta zábavných aktivit a soutěží a samozřejmě i odměn a dárečků. A možná přijde i kouzelník...

Mgr. Dana Morávková

Východočeský výtvarný salon

Unie výtvarných umělců Hradec Králové
Univerzita Karlova
Lékařská fakulta Hradec Králové

23/6 - 4/9/2022
Hradec Králové

Vernisáž: 22/6/2022/17:00
Hudební vystoupení: Petr Špaček

Čestný host:
Jiří Suchý

Budova knihovny LFUK
Hradec Králové
Na Hradě 91/13

Marius Pedersen

